ԺԷ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4325 16/29 ՄԱՅԻՍ 1900 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 1 ՍԷՖԷՐ 1318 ԺԷ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4325

درعلیه‌ده غلطه‌ده (آره‌ولك) غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Նորատունկեան խան

Les annonces sont reçue
à la Direction du Journal "AREVELK„
Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

20 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Պոլսոյ եւ գաւառներու համար տարեկան 140 Ղրշ.
» » » » վեցամսեայ 70 »
» » » » եռամսեայ 40 »
Օտար երկիրներու համար տարեկան 40 Ֆրք.
» » » վեցամսեայ 20 »
Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 ղրուշի փուլը 100 ղրուշի հաշուով:
Տեղական թղթատարի ծախքը բաժանորդներուն կը վերաբերի:
Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ

ՄԵՐ ՇՐՋԱՆԱՒԱՐՏՆԵՐԸ

Ուսուցչական կիրակնօրեայ դասաւանդութեանց առաջին կիրակին, ուսուցիչներէ ոմանք իրենց զարգացման համար մտածուած այդ գեղեցիկ ձեռնարկը ողջունեցին խակուքի անլուր բայց ներկաներէն խիստ լաւ լսելի նուագահանդէսով մը, զոր անգիտակցաբար սարքած էին... իրենց նստարաններուն վրայ մրափելով: Անցեալ կիրակի օրն ալ, նոյն դասախօսութեանց տասներորդ նիստը, վկայեալ վարժուհիներէ երկուքը, երբ իրենց կը հարցուէր Իզմիրի Պոլսոյ որ կողմը ըլլալը, բերաննին արեւելքին բացած, փոխանակ մատերնին ալ այն կողմը տանելու, հիւսիսը ցոյց կու տային շուարած:

Այս մեր կրթական աւրուած մեքենային արտադրած ուսուցչական բաժինն է, բայց ատոր աշակերտական մասն ալ կայ որ անկէ վար չի մնար և անոր պատկանող ամէնէն ընտիր նմոյշներն ալ տեսանք երբ տարեկան 10,000 լիրաներու ծախքով տարեկան 3 կամ 4 շրջանաւարտ հասցնող ազգային վարժարաններու էն փայլուն երկու շրջանաւարտները իրենց շաբաթական 40 դահեկանի փոխարէն կատարած, բեռնակրութենէ քիչ մը, թեթեւ իմն բարձր, պաշտօնէն՝ իրենց ապիկարութեան պատճառաւ՝ չհաւնուելով ճամբու դրուեցան, դեռ անցեալ տարի, երկու հայ վաճառականներու կողմէ, որոնք պանիր հացով շրջանաւարտ ձեռք ձգած ըլլալու, հայ վաճառականին համար, աւա՜ղ, յոյժ սիրելի, իտէալին մէջ յուսախաբ եղած էին:

Բայց ինչի՞ կը ծառայէ այս ծանօթ իրողութիւնները կրկնել ու կրկնել որոնց տխուր ճղճղուքը սա տղոց ծանօթ խաղալիքին՝ հնաւանդ ճռճռին յարուցած ճըղըրդուքին չափ անախորժ՝ զանոնք կերտող ձախաւեր արհեստաւորներուն գաղափարը կը պատկերացնէ մեր մտքին մէջ, ազգին կրթական մեքենան լարող ու վարող օրէնքներու հիմնադիրներու մասին:

Սակայն այդ օրէնքները, ինչպէս ճռճռը, որոնք գուցէ իրենց ստեղծուած թուականին ճաշակներու և ընկերական վիճակին խիստ համապատասխանաբար գիւտեր կամ օրէնքներ էին, պէտք է որ փոխուին այլ եւս որպէս զի ոչ միայն ծիծաղելի այլ նաեւ վնասակար չըլլան այն հաստատութեան որուն օգտին համար հաստատուած են: Նրբաճաշակ տղան որ ասկէ դար մը առաջ հնարուած ճռճռը այլ եւս իր ձեռքերուն արժանի խաղալիք մը չի նկատեր այսօր, դիւրին միջոց մը ունի, հինը կը նետէ, նորը կ'առնէ: Բայց միեւնոյն բանը չի կրնար ընել դժբաղդաբար ազգին մանկտին, մանաւանդ այն դասակարգը որ հարուստ ծնողաց չի պատկանիր և որուն համար հաստատուած են սակայն ազգային վարժարանները:

Ազգ. Վարչութեան ճտին պարտքն է ուրեմն իր ուշն ու ուրուշը ազգ. վարժարաններու արդի ողբալի վիճակին վրայ դարձնել և դարման մը տանիլ այդ վիճակին: Կեղծ տոհմասիրութեան հովեր չառնենք և չնորոգենք դարձեալ սա ինքնախաբութեան և իրերախաբութեան կեղծաւոր յանկերգը որուն համեմատ մեր վարժարանները օտարներէն տղէկ են: Եթէ ամէն ծառ իր պտուղէն կը ճանչցուի, ի՞նչ գաղափար կարելի է կազմել մեր ազգային վարժարաններուն վրայ երբ անոնց շրջանաւարտ ուսուցիչները, վկայական ի ձեռին, կիրակնօրեայ ուսուցչական գրասեղաններուն վրայ կը խըռկան անխռով, ուսուցչուհիները որ բերաննին հարաւին բացած Իզմիրը հիւսիսի կողմը կը փնտռեն: Հապա 40 դահեկան շաբաթական վարձատրութեան անարժան դատուելով մուճակնին ձեռքերնին տրուած շրջանաւարտնե՞րը, որոնք փոխանակ ուսուցիչ ըլլալու վաճառականի քով մըտնելու ձախող խորհուրդը ունեցած էին:

Եւ պէտք է որ այս բաները հրապարակ ելլեն և լրագրական, աւա՜ղ, միշտ ապարդիւն յօդուածներու առիթ ընծայեն, որպէս զի ազգային ձեռնհաս մարմինները զպարտուպատշաճը տնօրինեն, ըստ ընկալեալ բանաձեւին, կամ թէ բան մը չտնօրինեն բնաւ, այնպէս չէ՞:

Գոնէ սա Պարսկաստան գտնուող երկուքուկէս Հայե՞րն ալ մեզի օրինակ չենք կրնար առնել: Տեսէք ինչ լաւ տնօրինութիւններ ըրած են անոնք: Անոնց կրթական կանոնագիրը, զոր հրատարակեցինք մեր ուրբաթ օրուան թիւին մէջ, օրինակելի տրամադրութիւններ կը պարունակէ, զի անոնց ամէնուն հիմը եղող կեդրոնացման սկզբունքը, որ ընդհանուր կրթական Fonds անուան տակ կը ներկայանայ, ամբողջ ծրագիր մը կ'արժէ որ կը պակսի սակայն մեր կրթական կազմակերպութեանն, պարզապէս հիմն պակասը բազմյարկանի շէնքի մը տակ:

Հայոց Կ. Պոլսոյ կրթական ընկերութիւնները երբ դեռ գոյութիւն ունէին, որոնց շնորհիւ է միայն որ մէկ քանի կարող ուսուցիչներ և նոյն իսկ քիչ շատ ուսեալ շրջանաւարտներ ունինք այսօր գաւառներու մէջ, այդ կեդրոնացման սկզբունքն էր, որ կը տիրապետէր, այսինքն վարժարաններու միահեծան վարչութիւնը, որ ուզած ուսուցիչը և ուզածին չափ կը վճարէր, անկարողը կ'արտաքսէր, մանաւանդ կ'որոշէր ամենալաւ դպրոցական ծրագիրը և զայն գործադրել կու տար. թաղային հոգաբարձութեանց անձեռնհաս վարչութիւնը, մանաւանդ, իրենց տրամադրած խեղճուկ պիւտճէներով, կարելի չէ որ աւելին արտադրեն քան ինչ որ կ'արտադրեն այսօր. կրթական անկերպարան վիճակ մը զոր Ուսումնական Խորհուրդի պաշտօնական միջամտութիւնը չի գորեր կանոնաւորել: Եւ քանի որ Ուսումնական Խորհուրդը վերջ ի վերջոյ պարտաւոր է այդ վարժարաններէ շրջանաւարտներուն, որոնք կը փափաքին նոյն վարժարաններուն մէջ դասաւանդել, մէյմէկ ալ վկայական տալ, ուրիշ բան ըրած չըլլար եթէ ոչ վաւերացնել անբաւական արժանիք մը և այդ կերպով պատասխանատուութեան բաժին մը ստանձնել վիճակէ մը որուն, արդարութեամբ պէտք է խոստովանիլ թէ, ինք պատասխանատու չէ բնաւ:

Հապա ո՞վ է բուն պատասխանատուն, քանի որ Ազգ. Վարչութիւնն ալ ինքզինքը կրնայ չքմեղացնել առարկելով թէ կրթական օրէնքը թաղային իշխանութեանց յանձնած է կրթական պէտքերու գոհացումը և թաղերն է պատասխանատուն եթէ անիկա աղէկ վարժարաններ չունի կամ չէ կարող ունենալ:

Բայց ահա այդ թաղի և թաղականի խնդիրն է որ մեզ կը յիշեցնէ դարձեալ հնաւանդ խաղը, ճռճռը, մինչդեռ բուն նպատակնիս ահա այս լուրջ կրթական խնդրին մէջ, այդ փտած խաղը կամ խաղալիքը, թաղի և թաղականի ծակ փքոցն է պատռել, Թէհրանի Հայո՞ց պէս չենք շնորհք կրթական միակ վարչութիւն մը կազմելով իր պաշտօնին արժանի ուսուցչական մարմին մը և կեանքի պայքարը արժանեօք մղելու կարող շրջանաւարտներ ունենալու համար:

ԶԱՐԵՀ ԵՈՒՍՈՒՖԵԱՆ

ԼՐԱԳՐԱԿԱՆ ԲԱՐԵՓՈԽՈՒՄ ՄԸ

Ա.

ՄՕՆԲԷԼԻԷ, 12 Մայիս 1900

Ժամանակէ մը ի վեր կարեւոր բարեփոխում մը կը տեսնեմ մեր Պոլսոյ մամուլին մէջ. բարեփոխում մը որ շատոնց կը սպասուէր, և ու աւելի եւս օգտակար պիտի ըլլար ընթերցող հասարակութեան համար, եթէ աւելի կանուխ գար հասնէր. բայց լաւ է ուշ քան երբեք, կ'ըսէ առածը: Լրագիրներու թերթօններուն ակնարկել կ'ուզեմ ու մասնաւորաբար Արեւելքի թերթօններուն:

Մինչեւ վերջին ատեններս անոնք միմիայն վէպերու յատկացուած էին, հետեւաբար իրենց նպատակ ունենալով աւելի ընթերցողներուն ուղեղը զբաղեցնել վիպական տեսարաններով՝ քան թէ կրթել զանի: Եւ տարիներ ու տարիներ այս ուղղութեան հետեւեցան մեր Պոլսոյ գրեթէ բոլոր թերթերն ալ: Բայց ահա յանկարծ քանի մը ամիսէ ի վեր բոլորովին տարբեր ուղղութիւն մը կը տեսնուի Արեւելքի թերթօններուն մէջ. աւանդական վէպերուն տեղը, լուրջ, հետաքրքիր և կրթիչ յօդուածներ գրուած են:

Ծէզ-յիւլէանի կենսաբանութենէն, Ապրէսեանցի ճամբորդական նօթերէն ետքը, Ծիլէրճեանի սնդղաբանութիւնը կու գայ շարունակել այդ յօդուածներուն շարքը: Որքա՜ն գովելի բարեփոխում: Առիթ չունենալով հոս Պոլսոյ ուրիշ թերթեր կարդալու, չեմ գիտեր թէ անոնք ալ նոյն շաւիղին մէջ մտա՞ծ են թէ ոչ:

Եւ արդարեւ պէտք ունէի՞նք մենք այդ վէպերուն. չեմ կարծեր. վասն զի մեր ամենամեծ գրագէտներէն ու թարգմանիչներէն սկսած մինչեւ ամենափոքրները արդէն ուրիշ բան չգրեցին և չթարգմանեցին բայց եթէ վէպեր, վէպեր ու միշտ վէպեր: Ողողեցին անոնցմով մեր գրադարանները (եթէ ունինք), մեր տուները, մեր երկսեռ վարժարանները. լեցուցին անոնցմով ամէնէն մատղաշ գլուխներն իսկ: Միւս կողմէն թերթերն ալ ամէն երիկուան համար անբնական տենդային սիրոյ, կամ մարդասպանութեան և կամ չտեսնուած ու չլսուած ոճիրներու փառաւոր էջեր կը մատակարարէին ընթերցողներուն թերթօնի ձեւին տակ. ու մեր արդի սերունդը անոնցմով սնաւ ու մեծցաւ: Կը ճանչնայի դեռատի օրիորդ մը որ Արեւելք կը ստանար միմիայն թերթօններուն համար. ամէն օր խնամով կը կտրէր կը հանէր թերթօնները ու կը պահէր. «Ձմրան գիշերուան պաշարներս են ասոնք», ըսելով:

Վատառո՜ղջ պաշար:

Անկարող պիտի ըլլայի այս առթիւ մանրամասնօրէն բացատրել ու քննել թէ ի՞նչ ազդեցութիւն ունեցած են վէպերը մեր վրայ, և թէ ո՞ր աստիճան կը ներգործեն անոնք մեր դաստիարակութեան ու մանաւանդ մեր բնաւորութեան վրայ: Արդարեւ հոգեբանական դժուարին խնդիր մըն է ասի. շատեր գրած են այս մասին. բայց ոչ ոք կարծեմ այնքան նուրբ ու ճշգրիտ ուսումնասիրութիւն մը չէ ըրած այս մասին, որքան գերմանացի հռչակաւոր հոգեբան-իմաստասէրը Մաքս Նորտաու:

Այս առթիւ կ'ուզեմ հոս ամփոփել խիստ գեղեցիկ գլուխ մը իր գործերէն, ուր հիանալի կերպով կը քննէ գրականութեան ազդեցութիւնը ամբոխին վրայ: Ահա թէ ինչ է,

* * *

—Ի՞նչ փոխադարձ յարաբերութիւն կայ կեանքի և գրականութեան միջեւ: Ո՞ւր կը գտնուի վիպական գրականութեան աղբիւրը. իրականութեան մէ՞ջ միթէ: Ո՞րն է տիպարը և ո՞րը նմանողութիւնը. վէ՞պը թէ իրականութիւնը: Ուրիշ խօսքով՝ վէպը և թատրոնը իրենց դէմքերը ամբոխին մէջէ՞ն կ'ընտրեն թէ չէ՛ ամբոխը թատրոնի և վէպի ստեղծած դէմքերուն կը համակերպի: Ըստ իս, կարելի չէ տարակուսիլ այս հարցումներուն պատասխանելու համար: Վիպական գրականութեան ազդեցութիւնը կեանքի վրայ անհամեմատ աւելի մեծ է: Նախ՝ շատ անգամ բանաստեղծը բոլորովին կը հեռանայ իրականութենէն ու անձնատուր կ'ըլլայ իր երեւակայութեան քմահաճոյքին: Եւ նոյն իսկ երբ իր ներշնչումները իրականութեան մէջէն կը քաղէ, չի բաւականանար ամբոխի սովորական կեանքին դէպքերով, այլ միշտ կ'ընտրէ բացառիկ պարագայ մը զոր դիպուածը կը ներկայացնէ իրեն. և այս բացառիկ պարագան իսկ չի ներկայացներ հաւատարմաբար, այլ միշտ կը փոփոխէ զայն իր Եսին համեմատ: Ահա թէ ինչ կապ կայ կեանքի և վէպին միջեւ. կը տեսնենք թէ այդ կապը դանակի մը բերնէն աւելի նեղ է: Կեանքի ընդարձակ և խորունկ ովկիանոսը վէպի մէջ կը ներկայանայ մեզ իբր տարօրինակ գոյներով փայլփլուն փրփուրի կաթիլ մը, որ տարածութեան մէջ նետուած է [illegible] հողէ մը: Եթէ երբեք ազդեցութիւն մը ունի կեանքը վէպին վրայ, այդ ազդեցութիւնը միեւնոյնն է, ինչ ազդեցութիւն որ կը տեսնենք իրականութեան և երազներուն միջեւ. արդարեւ երազները յառաջ կու գան մեր զգայարանքներու [illegible], և տկար ազդեցութենէ մը, բայց երազը կը փոխէ զայն բոլորովին անբնական պատկերներու: Ընդհակառակը՝ վէպի ազդեցութիւնը կեանքի վրայ խիստ մեծ է: Զօրաւոր և չդադրող ազդեցութիւն մըն է անի որ իրեն կը հպատակեցնէ ընթերցողին ամբողջ մտաւորական էսը, ինչպէս նաեւ անոր խորհելու ու գործելու եղանակը:

Երեւակայենք պահ մը թէ ինչ պայմաններու տակ կ'ապրի ամբոխին միջակ դասակարգը: Խիստ նեղ պայմաններով շրջապատուած է անոր կեանքը: Իր ընտանիքի շրջանակէն դուրս ուրիշ մարդիկ չի ճանչնար ան. և գրեթէ երբեք առիթ չունի օտար հոգիի մը խորը թափանցելու: Ինքը չի ճանչնար մարդկութեան մեծամեծ կիրքերը ու զգացումները. և եթէ ինքն իրեն ձգենք, դժուարաւ պիտի երեւակայէ թէ խոհանոցէն ու խանութէն, առ առաւելն եկեղեցիէն, շուկայէն և քաղաքատունէն դուրս ուրիշ աշխարհ մըն ալ գոյութիւն ունի: Բայց անի կը կարդայ վիպական գործեր, թատրոն կը յաճախէ ու այն ատեն միայն կը տեսնէ այնպիսի դէմքեր որ իր իրականութեան մէջ երբեք գոյութիւն ունեցած չեն անոնք. առասպելական իշխաններ, մեծամեծ տիկիններ շողշողուն ադամանդներ մազերուն մէջ, արկածախնդիրներ ու սրիկաներ, հրեշտակաբարոյ անձնաւորութիւններ ու չարամիտ մարդիկ. կը դիտէ տարօրինակ պարագաներ, որոնց մէջ երբեք ինքը գտնուած չէ, ու կը սորվի թէ ինչպէս այնպիսի պարագաներու մէջ կը խորհին, կը զգան ու կը գործեն բանաստեղծին երեւակայութեան էակները: Հոգեբանական օրէնքներու համեմատ՝ մէկը որ իր անձնական դիտողութեանց վրայ յենլով չի կրնար սրբագրել ու իրական ձեւին վերածել ինչ որ բանաստեղծը իբր դրական դէպքեր կը ներկայացնէ իրեն, բնական է որ կը հաւատայ անոր առանց ո՛ և է տարակուսանքի, անոր անձնաւորութիւնները իբր տիպար կ'ընդունի, ու կ'իւրացնէ բանաստեղծին դատողութիւնները, համակրանքը և ատելութիւնները: Ինչպէս ամէն մտարկութիւն, այնպէս ալ վէպը և թատրոնը աւելի կ'ազդեն մտաւորապէս նուազ առողջ և նուազ զարգացած անձնաւորութեանց վրայ. նախ թոյլ բնաւորութեան տէր անձեր, և յետոյ երիտասարդութիւնը, կինը, խբեճինները, և տկար միտք ու ջիղ ունեցողները ենթակայ են անոր ազդեցութեան:

Բարիզի կինը ամբողջովին Ֆրանսացի վիպագիրներու և օրագրողներու գործն է: Տառացի նշանակութեամբ իրենց ուզածին պէս կը փոխեն զայն թէ՛ ֆիզիքապէս և թէ մտաւորապէս: Բարիզի կինը կը խօսի, կը մտածէ, կը զգայ, կը գործէ, նոյն իսկ կը հագուի, կը քալէ ու կը կենայ այնպէս ինչպէս որ իր մօտաւոր գրագէտը կը պահանջէ: Անոնց ձեռքին մէջ զգայնակաւոր [illegible] մըն է որ կը հնազանդի անոնց բոլոր մտարկութեանց (suggestion): Բոլորովին բթացած ճաշակի տէր մէկը, գրքի մը և կամ թերթի մը մէջ կը նկարագրէ իր իտէալ կինը, այնպէս ինչպէս որ իր ուղեղի ապականուած մթնոլորտին մէջ կը յղանայ. կին մը որ մանտրտիկ քայլեր կ'առնէ, բարակ մանկական ձայնով մը կը խօսի, աչքերը մեծ մեծ կը բանայ, ուտելու ատեն ճկոյթը միւս մատներէն հեռու՝ օդի մէջ ցցուած կը պահէ, ևայլն: Անմիջապէս բոլոր ընթերցողուհիները կը փութան նմանիլ այդ իտէալ կնոջ. և ահա այդպէս է որ ամէն քայլափոխ կը հանդիպինք փոքրիկ էակներու որ կ'ոստոստին պզտիկ քայլերով, կը ճռուողեն բարակ ձայնով, յօնքերնին կը բարձրացնեն մինչեւ ճակատնուն մէջ տեղը, փոքրիկ ճկոյթնին միշտ հեռու կը բռնեն միւս մատներէն ու այսպիսի կեղծ շարժումներով ատելի կը դառնան ամէն առողջ ճաշակի տէր մարդու: Եւ չկարծէք թէ այս կեղծիքը կամաւոր և գիտութեամբ է. ո՛չ. ակամայ սովորութիւն մը՝ որ երկրորդ բնաւորութիւն կը դառնայ:

Միեւնոյն բանն է նաեւ Գերմանիոյ մէջ. Երբեմնեան Քլաուրընի իգական դէմքերը, ինչպէս նաեւ այս օրուան Մարլիթի «կոլտէլզէ»ները ու Հիլերնի «կայյըրվալի»ները իրենց տիպարին վրայ ձուլեցին գերման կիներու և օրիորդներու ամբողջ սերունդ մը: Բարեբաղդաբար կոլտէլզէներու և կայյըրվալիներու ստեղծիչները, ժողովրդեան տղտոտ թունաւորիչներ չեղան. վասն զի որքան ալ որ իրենց ներկայացուցած դէմքերը հակառակ ըլլան բնութեան, իրականութեան ու ազնիւ ճաշակի, գոնէ բարոյական տեսակէտով ներելի են անոնք:

Ե. ԱՐՇԱՐՈՒՆԻ

ՄԵՐ ՔՆՆԱԴԱՏՆԵՐԸ

Բ.

Գանք հիմայ Մասիսի մատենախօսականին: Գ. Շաւարշը զոր չեմ ճանչնար և որուն ինծի անծանօթ կարողութիւնը ստիպուած եմ յարգելու առ այժմ, քաղաքավարութեան համար, որովհետեւ ինքն ալ քաղաքավար է իր գրութեան մէջ. և այս կէտը, լաւ ուշ դրէք, քննադատէ մը պահանջուած պայմաններէն մէկն է. Գ. Շաւարշը ըսի, Հայր Սիմոն Երեմեանի գործնական գիտութեանց բառգրքին վրայ քննութեան սկսելով, գործը շատ շահեկան և կարեւոր կը համարի և անտարակոյս զգալով իսկ հեղինակէն պահանջուած բազմակողմանի հմտութիւնը, աւելորդ կը համարի դէթ երկու բառով գովեստ մը ընելու, որպէս զի հեղինակին պահել ուզած համեստութիւնը չվիրաւորէ՞!!: Եւ այսպէս շարունակելով ամէն անգամ որ բռնադատուած կը տեսնէ ինքզինքը՝ հեղինակին ի նպաստ բան մը ըսելու, գրիչը կ'ընդհատէ, թուղթին խորտուբորդութեանց կը հանդիպի և խոշոր սեւ թանաքի բիծ մը երեւան կ'ելլէ հեղինակին [illegible]: Շատ բառեր կը գտնէ Գ. Շաւարշ, որ անտրամաբան են և նպատակայարմար չեն:

Արդ, թող ներէ՛ Գ. Շաւարշը, որ իրեն մէջ բերած օրինակներէն մէկ քանին քննենք:

Agronomie (ager=ագարակ միեւնոյն արմատը ունին) ինչպէ՞ս ագարակաբաշխութիւն կը թարգմանուի, հարցումը, ինծի ենթադրել կու տայ թէ քննադատը հեղինակին ուսումն երկրագործութեան բացատրութեան ուշ չի դներ և կամ մտքին մէջ շփոթութիւն մը առաջ կու գայ բառերը իրենց իմաստով հասկնալու համար. science, art et metier իրարու հետ կը շփոթէ. Արդ ի՞նչ երկրագործութիւն կ'ուզէր տեսնել որ ուսումն, գիտութիւն չէ, այլ կիրառումը, գործնականը, արհեստը, որուն սակայն agriculture կ'ըսեն. ես շատ տրամաբանական կը գտնեմ agronomie=ագարակաբաշխութիւն, ինչպէս astronomie=աստեղաբաշխութիւն կամ աստղաբաշխութիւն:

Alcoolisme=օղեմոլութիւն բառին չի հաւնիր և կը հարցնէ.—alcoolismeը արդեօ՞ք միայն օղի խմելով կ'ըլլայ: Ես ալ կը հարցնեմ թէ՝ արդեօ՞ք օղին միայն իրեն հասկցած մասին կը նշանակէ թէ ընդհանուր նշանակութիւն մըն ալ ունի գինի, տես Հայ. Բառարան ԼԾ ողի. ինչպէս նաեւ գինեմոլութիւն ըսուած ժամանակ, գինիի մոլութիւն կը հասկնա՞նք թէ ամէն տեսակ ալքոլով պատրաստուած ըմպելիներու մոլութիւնը: Այսու հանդերձ արդար ըլլալու համար, ալքոլամոլութիւն ալ դատապարտելի բառ մը չէ:

Astronomie=աստեղաբաշխութիւն ի՞նչ յանցանք ունի, քանի որ աւելի տրամաբանական է և լեզուական օրինաց համաձայն, քան աստղաբաշխութիւնը, առօրեայ գործածութիւնը թէեւ երկուքն ալ նուիրագործած ըլլայ:

Medecine —Բժշկականութիւն. Գ. Շաւարշ կը կարծէ թէ բժշկութիւն պէտք էր, բժշկութիւնն իր առաջին իմաստով առողջութիւնը գտնել, ապաքինիլ ըսել է, և երկրորդ իմաստով praticiusին արհեստն է, զբաղումն է, (արհեստ բժշկելոյ. Տես Հայ. Բառ.). բայց medecine երբեւ science modicale, բժշկական ու-

—)(6)(—

ՎԵՐՋԻՆ ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆՍ

Բ. ՄԱՍ

Վերը, ալ կողմին ստորոտը Գըրգ-Աղաճը սիրուն երեւոյթ մը ունի, իր սպիտակ, նուրբ մինարէներովը: Գըրգ-Աղաճ և Սոմա կը գտնուին հին Կայիկոսի հովտին մէջ, իսկ Պերկամա (հին Բերգամոն), ուր մտադրութիւն կայ շարունակելու երկաթուղիին գիծը Սոմայէն, աւելի վերը կը գտնուի և պատմական մեծ նշանակութիւն ունի: Բերգամոն ունէր Ակրոպոլիս, ինչպէս Աթէնք, և զոր քսան տարի առաջ պեղեցին Գերմանացիները՝ կարեւոր հնութիւններ երեւան բերելով:

Հետզհետէ կ'անցնինք Ալաշեհրի, Սալիհլի—որուն մօտերը կը գտնուին հին Լիւդիոյ աւերակները,—Ադհիսարի և ուրիշ կայարանները, ամէն տեղ հինգ վայրկեան սպասելով: Չորս ժամէն կը հասնինք Մանիսա: Բովանդակ ճամբուն երկայնքը, երկու կողմէ կը տարածուին այգիներ, որոնցմէ շատերը փճացած են Ֆիլոքսերայէն, այն գեղեցիկ այգիները՝ որ Իզմիրի անհման չամիչը կու տան: Գիւղերու սպիտակ միայարկ տուները կը տեսնուին ծառերու մէջտեղերը: Ի զուր կը փնտռեմ երկրաշարժէ կործանած տուներ. բովանդակ ճամբուն վրայ երկրաշարժի երկիւղն անգամ չկայ: Այն ատեն ինծի կը յիշեցնեն թէ երկրաշարժը ցնցած է Այտըն, Տէնիզլի և շրջակայքը: Փակագծի մէջ ըսեմ որ Տէնիզլիի մօտերը կը գտնուին հին Լաւոդիկէ (Էսքի Հիսար), Հիէրապոլիս (Բամպուք-Գալէ) և Կողոսէ քաղաքներուն աւերակները: Այս երեք քաղաքները յաճախակի երկրաշարժներուն պատճառաւ հին Յոյներու կողմէ կը կոչուէին հրաբորբոք քաղաքներ: Եւ Տէնիզլի ու Այտըն նախորդ դարուն սկիզբները ալ աւելի ծանր կերպով կործանած են ցնցումներէ:

Կառաշարը կէս ժամ դադար կ'առնէ Մանիսայի կայարանը, և մենք պիտի փոխադրուինք Իզմիր մեկնող ուրիշ վակոններու մէջ: Բոլոր ճամբորդները վար կ'իջնեն և կը վազեն կայարանին ճաշարանը: Հիմա որ սեղանին առջեւ նստած ենք բազմաթիւ ուղեւորներ, ճաշարանին տէրը չ'երեւար: Կը կանչեն, սեղանները կը ծեծեն, վերջապէս կու գայ, յոյն երիտասարդ մը:

—Ի՞նչ կերակուր ունիք:

—Սուզիքիաքա կը պատասխանէ:

Ճամբորդները կը խնդան. կ'ապսպըրուի:

Ես չեմ հասկնար այդ կերակուրը: Կը բերէ իւրաքանչիւր պնակին մէջ երեք հատիկ, երկար կլորաձեւ քիւֆթէ դրած:

Պէտք է խոստովանիլ սակայն որ համով կերակուր է: Նորէն կը կանչուի ճաշարանապետը:

—Ուրիշ ի՞նչ ունիս:

—Սուզիքիաքա, կը պատասխանէ:

—Աղմկալի ծիծաղ մը սեղաններուն շուրջը:

—Ուրեմն ուրիշ կերակուր չունի՞ս:

—Մսի ջուրը թափեցաւ, կը կրկնէ, պրծոլայի համար միս չկըցի առնել տալ, վասն զի առատ չկար... ձուկը հազուագիւտ է հոս, փասուլիա կայ՝ որ չէ եփած տակաւին:

Կը համակերպինք, դարձեալ սուզիքիաքա:

Բայց ախորժակները շատ սուր են և վեց հատ քիւֆթէով փոր չի լեցուիր, մանաւանդ մեծ մասը ճամբորդներուն Սոմայի տիւզը կոնծելէ յետոյ, հիմա գինի կը խմէ: Դանակները կը ծեծեն սեղանը: Այս անգամ ուրիշ մանչ մը կու գայ:

Ի՞նչ ունիք ուրիշ:

—Սուզիքիաքա:

Ա՛լ կրնանք երեւակայել տաքցած գլուխներու զուարթ բարկութիւնը.—սուզիքիաքա՛, սուզիքիաքա՛, կը կրկնեն ու կը խնդան: Բայց կէս ժամը լրանալու վրայ է, կը յիշեցնէ ճամբորդ մը որ իր լրջութիւնը պահած է: Պանիր ու սեխ կ'ապսպրուի: Դեռ Մանիսայի հռչակաւոր սեխին համը բերաննիս, կայարանին զանգակը կը հնչէ: Աւա՜ղ կէս կուշտ ոտքի կ'ելլենք ու կը վազենք. շատեր իրենց գինին ոտքի վրայ կ'ամբողջացնեն ու կ'ափսոսան որ չկրցան սուրճ մըն ալ առնել:

Սարուխանի պատմական հողին վրայ ենք: Մանիսայի վերեւ կը բարձրանայ համանուն լեռը, հին Սիպիլոս, որ 1800 մէթր բարձրութիւն ունի: Քաղաքը գեղեցիկ դիրքով է հեռուէն և իր սպիտակ բազմաթիւ մինարէները՝ կը կազմեն իր գեղեցկագոյն զարդը:

Արեւը շեղակի կը մտնէ մեր երկրորդ կարգի վակոնին մէջ, ուր եօթը հոգի ենք: Երկուքը փալամուտի և չամիչի վաճառականներ, կը խօսին տալուած բերքերուն վրայ: Մասնաւորապէս փալամուտի առուտուրին համար կ'ըսեն թէ, ափիոնի պէս, բաղդին յաջողութենէն կախուած է, թէ հաշիւներն ու կանխատեսութիւնը շատ օգուտ չունին: Չամիչը նոյն տարին բաւական լաւ է եղեր Մանիսայի մէջ և շրջակայքը. սակայն Ֆիլոքսէրայի մնայուն սպառնալիքը շատերը կը լքանէ: Ամերիկեան որթատունկերը՝ որոնք տեղ տեղ 6—7, տեղ տեղ 2—3 տարիէ ի վեր տնկուած են, տակաւին որոշ արդիւնք մը չեն տուած, շատ հեղ իսկ, հողին ու կլիմային չեն յարմարած: Բարեբաղդաբար երկաթուղին կայ, որ նախախնամութիւն մըն է Իզմիրի ընդարձակ և բարեբեր դաշտերուն և բնակիչներուն համար: Երկաթուղիին շնորհիւ, ափ մը տեղ չես գտներ անմշակ, և մանաւանդ բազմաթիւ կայարանները այնքան կը դիւրացնեն երկրագործական բերքերու փոխադրութիւնը, Իզմիրի մեծ շահաստանին մէջ:

Իզմիր Թուրքիոյ ամէնէն բազմամարդ և ամէնէն ծաղկեալ, բարգաւաճ վիլայէթն է: Անկէ յետոյ կու գան Սելանիկ և Էտիրնէ, որոնք նոյնպէս իրենց հարստութիւնը ու ժողովրդի ամենամեծ մասին բարեկեցութիւնը պարտական են երկաթուղիին:

Երկրագործութեան և արհեստներու զարգացման և հետեւաբար ժողովրդի նիւթական բարօրութեան գլխաւոր միջոցը, օժանդակը շահաստաններն (débouché) են, այսինքն սպառման կեդրոններ, որոնք ի հարկէ, երկաթուղիին շնորհիւ մէկէ աւելի կ'ըլլան: Այդ պարագային մէջ երկրագործը կամ արհեստաւորը պիտի կրնայ մինչեւ մէկ աստիճան յաջողութեամբ մրցիլ դրամատիրոջ հետ, որ ուրիշ սահմանափակ տեղեր, ուր հաղորդակցութեան դիւրին միջոցները կը պակսին, գրեթէ միակ տէրն է բովանդակ հրապարակին և ինքը մինակ կ'օգտուի բերքերու առուտուրին մէջ:

Մանիսայէն անդին, մէկ երկու կայարաններու մէջ կը տեսնուին բազմաթիւ Իսլամ գաղթականներ, որ եկած են իրենց բնակութիւնը հաստատելու Իզմիրի վիլայէթին մէջ:

Իրիկուան ժամը 10ուկէսին կառաշարը կանգ կ'առնէ Գորտէլիօ: Քսան վայրկեան ետք կը մտնենք քաղաքին կայարանը:

ԳԱԼՈՒՍՏ ԱՆԴՐԷԱՍԵԱՆ

ՎԵՐՋ Բ. ՄԱՍԻ

սումն գիտութեան, բժշկականութիւն է. Օր. Տօքթ. Վիրլով բժշկականութեամբ կը զբաղի, բայց բժշկութիւն չըներ, ինչպէս նաև Փասթէօրեանք. Վերջապէս, medecin բժիշկ, իր ի գործ դրած արհեստը բժշկութիւն և իր գիտութիւնը բժշկականութիւն:

Pharmacie.—Հայր Երեմեան այս բառը իր բառգրքին՝ ինչպէս նաև Բ. մասին մէջ որոշ կերպով ճշդեր է, Pharmacienին դեղագործ և apothicaireին (իբրև droguiste) դեղավաճառ. Թողէք թէ ժողովուրդը երկու ձևն ալ կը գործածէ:

Mécanique.—Առաջին իմաստը մեքենականութիւն է Պ. Շաւարշ. ես և իմ բոլոր աշակերտակիցներս այսպէս սորված ենք և կիրառութիւնն ալ զայս նուիրագործած է և ոչ թէ մեքենագործութիւն: Այս տեղ դարձեալ ուսման և արհեստի շփոթութիւն կայ բարեկամ. Mécanicienը մեքենագէտն է, և իր արհեստը մեքենագործութիւն: Դուք յուսամ, երկնային մարմիններու յօրինուածութիւն չպիտի ըսէք, երկնային մեքենագործութիւն, այլ պիտի ըսէք, երկնային մեքենականութիւն երբ mécanique céleste:

Քիմիա և Ֆիզիքա բառերուն գալով կ'երևայ թէ բառգրքին առաջին բովանդակութեան ցանկով գոհացած է քննադատը, փոխանակ բառգրքին մէջ փնտռելու Chimie և Physique, որոնց առջև ընթեռնլի գրերով գրուած է տարրաբանութիւն և բնաբանութիւն և յետոյ նոտր գիրերով քիմիա և Ֆիզիքա: Պ. Շաւարշ հակասութեան մէջ կ'իյնայ երբ մէկ կողմէ գործածութեան նուիրագործումը կը պահանջէ և չի մտածեր թէ աշխարհաբար լեզուն արդէն շատոնց ընդունած է սոյն բառերու բարդերը, օր. Ֆիզիքական, Ֆիզիքապէս, քիմիական, քիմիագէտ, ևայլն:

Aimant. Մագնիս, Հայր Երեմեան Նորայրի պէս այս ուղիղ ձևը ընդունած է իր բառգրքին մէջ. բայց մենք սխալ ձևը կը գործածենք դժբախտաբար. համաձայն եմ, միայն ի սէր Աստուծոյ, քիչ մը յարգանք մեր լեզուի ուղղագրութեան, Պ. քննադատ, գրենք մագնիս և ոչ մանիս:

Mont Blanc.—Մեզմէ առաջ, մենք և մեզմէ վերջը եկող քանի մը սերունդ ուսանողներ երբ Ալպեան լերանց ամենէն բարձր սարին վրայ խօսինք, սորված ենք Սպիտակ լեռ ըսել շատ բնական կերպով, ինչպէս կ'ըսենք Սեւ ծով և չենք ըսեր Գարատէնիզ կամ Չէրնոմորէ. բայց եթէ այս հայ ձևը ձեր ականջին դուր չի գար. Մօն Պլան ըսէք, չպիտի խռովիմ:

Պ. Քննադատը կը սխալի դարձեալ մեծապէս, կարծելով թէ՝ այն բառագրքին մէջ մէկէ աւելի անգամ միևնոյն պատկերին գործածութիւնը աւելորդ պերճանք մըն է. ի՞նչ ըսես այն քննադատին որ առաւելութիւն մըն ալ թերութիւն համարելու աստիճան խիղճ չունի. միամտութիւն է թէ ուրիշ բան չգիտեմ, բայց սիրելի ընթերցողներ, ձեզի կը հարցնեմ, երբ պատկերազարդ գրքի մը մէջ կը կարդաք ո և է առարկայի վրայ բացատրութիւն մը, ի՞նչպէս կը փափաքիք, խնդրոյ նիւթ եղած առարկային պատկերը ձեր աչքին առջև ունենալ, թէ մատով նշան բռնել յօդուածին տեղը և հարիւրաւոր էջ հեռուն փնտռել զայն ու չարունակ հոս ու հոն դարձնե՞լ:

Evolution.—Բարեշրջման յօդուածին գալով, քննադատը գրեթէ կը զայրանայ, բայց վարպետ է ու քաղաքավար, իր զգացումը չի մատներ, միայն դժգոհութիւնը կը յայտնէ Հայր Երեմեանի որ այնքան երկար խօսած է evolutionի դէմ և բառարանի մը մէջ.—Կ'աղաչեմ քիչ մը աւելի արդար ըլլանք և նուազ մոլեռանդ: Ինչո՞ւ Եկեղեցւոյ պաշտօնեայի մը և հաւատացեալ կրօնաւորի մը գլանալ այդ իրաւունքը, որ իր բոլոր ուժովը երկարօրէն ճառէ, ամէն անգամ որ առիթը ներկայանայ, այնպիսի վարդապետութեան մը դէմ՝ որուն վերջնական ապացուցումը դեռ չեղած, այնքան թերահաւատութիւն և այնքան անաստուածներ կը բուսցնէ ամէն օր, որոնք ամէն օր, ամէն առթիւ կը ծաղրեն կը նախատեն իր Եկեղեցին և պաշտած Աստուածը:

Այսքանով կը գոհանամ ցոյց տալու համար թէ մեր ծանօթ հմտութեան մէջ ո՛րքան ինքնահաւան ենք և ծաղրելի, որ գրեթէ ամէն անգամ երբ քննադատութեան կ'ելլենք, ուրիշ բան չենք ըներ, բայց եթէ մեր տգիտութեան և իմաստակութեան մերկութիւնը անպատկառօրէն ի ցոյց կը դնենք: Մէկ խօսքով շատ տարիներ կան դժբաղդաբար, որ մենք բան մը չենք արտադրեր և որ աւելին է՝ օր ըստ օրէ զզուելի բամբասողներ կը դառնանք, երբ մանաւանդ խնդիրը Մխիթարեանց վրայ է: Այս վերջին տողերս սխալ չհասկցուին. իմ նպատակս ջատագովութիւն չէ Մխիթարեանց. անոնք ո՛չ իմ ներբողներուս և ոչ իմ պաշտպանութեանս պէտք ունին:

Միայն յօդուածս լմնցնելէ առաջ, խոնարհաբար խորհուրդ պիտի տամ Մխիթարեան Հարց և Պէրպէրեան էֆ.ի, որոնց ձեռքն է այսօր ազգային բարձրագոյն կրթութիւնը, որ հաճին իրենց վարժարաններու մէջ, առանց յիմար դիտողութիւններէ ազդուելու, աւելի զօրացնել մեր հին լեզուն և դասական ուսումը նոր լեզուին հետ, որպէսզի փրկուինք սունկի պէս աճող վարպետներէն:

Կ. ԹՈՒԼԷԿՈՅ

ԴԻՄԱՑԿՈՒՆ ԵՒ ՃԱՇԱԿԱՒՈՐ հովանոցներ ու գաւազաններ և հովանոցներու հինցած կերպասները փոխելու համար թէ՛ սև և թէ գունաւոր կերպասներ:

Պէտք ունեցողներէն կը խնդրէ մէյ մը իրեն դիմել, հանրածանօթ հովանոցաճառն Ղալաթիա Կամուրջին դէմ թիւ 9 ՄԻՀՐԴԱՏ Վ. ՀԱՅԿԱԶՆ:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԹՐԱՆՍՎԱԼ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՓՐԻԿԷԻ ՄԷՋ

ՄԷՅՖՔԻՆԿԻ ԱԶԱՏՈՒՄԸ

Մէյֆքինկի ազատման նկարագրութիւնը.—Կատաղի ճակատամարտներ.— Անգլիական զինուորներուն խանդավառ ընդունելութիւնը:

Թայմզ հինգշաբթի օրուան իր թիւին մէջ հրատարակած է Մահոն գնդապետին հետ գտնուող իր թղթակցին հեռագիրը որ մանրամասնօրէն կը պատմէ օգնութեան զօրախումբին կատարած ճակատամարտները՝ Մէյֆքինկի մօտ և անգլիական զինուորներուն նոյն քաղաքը մտնելը: Ահաւասիկ այդ հեռագիրը.

Մէյֆքինկ, 17 մայիս (Թղթաբերով Քիմպըրլի հասած).—Մահոն և Բլումէր գնդապետները երէկ առտու յառաջացան Ճէն Մասիպիէն որ Մէյֆքինկէն 18 մղոն դէպի արևմուտք կը գտնուի: Կէս օրին կեցանք և կեր ու ջուր տալ տուինք մեր ձիերուն: Ժամ մը ետքը սկսաւ ճակատամարտը: Քիչ մը ծուռ հողի մը վրայ կը գտնուէինք՝ Պօէրներուն գլխաւոր դիրքին դիմացը: Կէս օրէն երկու ժամ ետքը ճակատամարտը ընդհանուր էր. բոլոր զինուորներն ալ կը մասնակցէին: Քռէօզօ թնդանօթի ռումբ մը ինկաւ մեր պաշարաբարձ կառաւանին ճիշդ մէջտեղը, Մէկուկէս ժամ վերջը կրցանք ճշդել Քռէօզօ թնդանօթին բուն իսկ տեղը, որով այդ թնդանօթը տեղէն վերցուեցաւ. Ատոր վրայ սկսանք շարժիլ: Քիչ վերջը զօրախումբին ընդհանուր յառաջացման հրաման տրուեցաւ և զօրախումբը սկսաւ շարժիլ, բայց աջ թեւը որուն կը հրամայէր Բլումէր գնդապետը, բուռն ընդդիմութեան մը հանդիպեցաւ ագարակի մը կողմէն, ուր Պօէրները ամրացած էին, Հարկ եղաւ թնդանօթ մը բերել տալով այդ ագարակը ռմբակոծել: Կէս օրէն հինգուկէս ժամ ետքը երեք մղոն տեղ յառաջացած էինք և թշնամին կը նահանջէր: Միևնոյն ատեն գիշերը վրայ հասած էր և ճակատամարտը կը դադրէր: Զօրախումբը կեցաւ և պատերազմի դաշտին վրայ բանակեցաւ յոգնութիւն առնելու համար: Կէս գիշերէն ժամ մը ետքը զօրախումբը նորէն ճամբայ ելաւ և երեք ժամ յետոյ հասանք Մէյֆքինկի առաջին տուներուն առջև: Թշնամին այս անգամ բոլորովին կը նահանջէր, բայց մեր ձիերը ուժասպառ էին, որով չկրցանք զանոնք հալածել: Մեր զինուորները կէս օրին հանդիսաւոր կերպով քաղաք մտան: Պատէն Բօուէլ գնդապետը առջևէն կ'երթար՝ Մահոն և Բլումէր գնդապետներուն հետ: Մէյֆքինկը պաշտպանող զինուորները փողոցներուն մէջ երկու կարգի վրայ բաժնուած կեցած էին: Շուկային հրապարակին վրայ ժողովուրդը և զինուորները համակրական խանդավառ ցոյցեր ըրին: Ռմբակոծութեան հետևանքները քաղաքին ամէն կողմերը կ'երևան: Այն սենեակը որուն մէջ կը գրեմ, թնդանօթի ռումբով ծակուած է. բազմաթիւ տուներ բոլորովին կործանած են: Կը յուսացուի թէ երկաթուղիով հաղորդակցութիւնները շուտով վերսկսին:»

ԴԷՊԻ ՅԱՌԱՋ

Լորտ Ռոպէրթս մայիս 22 թուականով հետևեալը կը հեռագրէ Ռէնոսթէր գետակին հարաւային եզերքէն.

«Այս առտու երբ հոս հասանք, տեսանք թէ թշնամին գիշերը փախեր է: Պօէրները գրաւած և խնամքով ամրացուցած էին զօրաւոր դիրք մը՝ գետակին հիւսիսային եզերքին վրայ, բայց նախամեծար համարեցին զայն թողուլ, երբ իմացան թէ Ճէն Համիլթընի զինուորները Հէյլպրոն կը գտնուին և թէ մեր հեծելազօրքերը որոնք Ռէնոսթէրը անցած էին քանի մը մղոն աւելի վարէն, կը սպառնային անոնց ալ կողմի վերջապահներուն: Ռէնոսթէրի կամուրջը, ջուրի մը քանի ճամբաներ և խճուղին քանդուած էին: Ճէն Համիլթըն Լինտլէէն մինչև Հէյլպրոն ետ մղեց Պօէրները որոնց հրամանատարն էր Բիէթ Տէվէթ զօրավարը, Ռէնոսթէրի անցքը ազդու կերպով պաշտպանուեցաւ: Մեծամեծ կորուստներ պիտի ունենայինք, եթէ մեր յառաջապահին համաձայն, Սմիթ Տորիէն զօրավարին կիսաբաժինը յարմար մէկ ատենին թշնամիին կողին վրայ յարձակած չըլլար: Պօշոֆի հրամանատար սպան կը ծանուցանէ թէ քանի մը օրէ ի վեր 350 է աւելի Օռանժցիներ անձնատուր եղած են, յանձնելով 350 հրացան, 100 ձի և մեծաքանակ ռազմամթերք: Բէյլի-Բրին զօրավարը կը տեղեկագրէ թէ կամաւորներու այն երեք գումարտակները՝ որոնք ղրկուած էին Պլէմֆոնթէյնի և Պօշոֆի մէջտեղը հեռագրական թելը նորոգելու և այդ տեղուանք մաքրելու, այդ գործը գոհացուցիչ կերպով կատարելէ ետք Պլէմֆոնթէյն դարձեր են:»

ՊՕԷՐՆԵՐՈՒՆ ԴԻՄԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ

Հեռագրական Լաֆան Գործակալութիւնը հետևեալ հեռագիրը ստացած է Բրէթորիայէն մայիս 22 թուականով.

«Այսօր տեսակցութիւն մը ունեցայ Քրիւկէր նախագահին հետ որ յայտարարեց թէ անպայման անձնատուութիւնը բոլորովին անկարելի է: Թրանսվալ պիտի շարունակէ պատերազմը մինչև որ իր քաղաքացիներուն մեծ մասը մեռնի, բայց Թրանսվալ տակաւին կատարելապէս կենդանի է:

«ԹԱՅՄԶ»ԻՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐԸ

Թայմզի հինգշաբթի օրուան թիւին մէջ հրատարակուած հեռագիրներ.

Նիւքէսլ, 20 մայիս (Տընտիի ճամբով 23 մայիս).—Նաթալի Պօէրները օգնութիւն ստացան: Վաքէսթրոմի Պօէրները, որոնք գլխաւորաբար Օռանժի մէջ կը գտնուէին, ետ կանչուելով միացան Լէնկս-Նէքի անցքը պաշտպանելու համար համախմբուած Պօէրներուն: Պօթա զօրավարը մայիս 18ի գիշերը հասաւ անձամբ վարելու համար հրամանատարութիւնը: Լորտ Տընտոնալտ Պօէրներու փոքր խումբ մը գտաւ Ինկոկոյի մէջ և գրեթէ պաշարեց զանոնք, բայց յաջողեցան փախչիլ: Զօրավարը աւելի յառաջանալով տեսաւ թէ Պօէրները ձախ կողմէն Մաճուպայի և Լէնկս-Նէքի մէջ համախմբուած են և աջ կողմէն ալ Բօնկանայի. Թեթև ընդհարում մը կատարուեցաւ: Անգլիական թնդանօթները ժամու մը չափ ռմբակոծեցին Պօէրներու ամրոցները՝ Նէտի վրայ: Պօէրները վերջապէս հեռացան այդ մարտկոցներէն և Ինկոկօ քաշուեցան: Այսօր Պօէրները Մաճուպայի և Լէնկս-Նէքի շուրջը, ընդարձակ սահմանի մը վրայ, մարտկոցներ տնկեցին, հաւանօրէն դժուարացնելու համար մեր կողմէն ըլլալիք յարձակումները: Պօէրները շատ զբաղած էին Լէնկս-Նէքի մօտ ամրոցի մը շուրջը, անշուշտ մարտկոցներ շինելու: Այսօր կէս օրէն վերջը լուր առնուեցաւ թէ բազմաթիւ զինուորներ կուգան այն կիրճէն, ուր կը գտնուի Պօթա զօրավարը: Մեր 4րդ կիսաբաժինը ամուր դիրք մը գրաւած է Ինկոկոյի մօտ, բայց Պօէրներուն դիրքն ալ զօրաւոր է:

Լուրէնսօ-Մարքէզ, 22 մայիս.—Թրանսվալի արտաքին գործոց նախարարին կինը՝ Տիկին Ռէյց և ընտանիքը առջի գիշերը շոգենաւ նստան Եւրոպա ուղևորելու համար: Պունտեսրաթի մեկնելուն առթիւ խորհրդաւոր բաներ կը դառնային, Շոգենաւը եօթը ժամ Թրանսվալէն գալիք կառախումբին սպասելէ ետքը, ճամբայ ելաւ, բայց նաւահանգիստէն մէկ մղոն հեռուն նորէն երկաթ նետեց, Իրիկունը քանի մը մակոյկներ կ'երթային պէս երթևեկեցին ցամաքէն մինչև գերման շոգենաւը: Ասկէ կասկածուեցաւ թէ քանի մը քաղաքական Պօէր անձնաւորութիւններ շոգենաւ նստելու վրայ են Եւրոպա ուղևորելու համար, բայց վերջը հասկցուեցաւ թէ ձոյլ ոսկի կը բեռցնէին: Տիկին Շթայն որուն համար ծանուցուեցաւ թէ Եւրոպա կ'ուղևորի, տակաւին Թրանսվալ կը գտնուի: Գալով Նիւ Եօրք Հէրըլտի այն գրածին թէ Քրիւկէր նախագահը ծանուցած է Լորտ Ռոպէրթսի որ Եոհաննէսպուրկի հանքերը պիտի քանդէ՝ եթէ Անգլիացիները Թրանսվալ արշաւեն, տեղական պզտիկ գործակատարները կը յայտարարեն թէ այդ լուրը կատակի համար հրապարակ հանուած է. Պօէրներուն հետ մօտէն յարաբերութիւն ունեցողները կ'ըսեն թէ անոնք լրջօրէն մտադրած չեն Եոհաննէսպուրկը քանդելու:

Ուէլկէլէկէն (Քրոնզթատի ճամբով), 21 մայիս.—Բուիկները կը տեղեկացնեն թէ Պօէրները Լիու-Սբրուիթ կը գտնուին թնդանօթներով: Մեր յառաջապահները ընդհարեցան թշնամիին շրջուն պահակներուն, բայց ագարակապաններուն մեծ մասը իրենց ագարակները վերադարձան և զէնքերնին յանձնեցին: Այսօր կատարուած հետազօտութիւններէն կրնանք հետևցնել թէ Վալ հասնելէ առաջ լուրջ ընդդիմութեան մը պիտի չհանդիպինք:

Ֆորբին-Սբրիմս, 20 մայիս.— Ամէն ջանք ի գործ կը դրուի, որպէս զի մինչև մայիս 24 վերահաստատուին երկաթուղիի հաղորդակցութիւնները Վրիպուրկի հետ: Մէյֆքինկի երկաթուղիին դէպի հարաւ տանող մասն ալ կը նորոգուի: Տրիճարթի մէջ այրուեցաւ ագարակ մը, ուր ռազմամթերք գտնուած էր:

Տուկլաս, 22 մայիս.—Ուօրըն զօրավարը, որ մայիս 20ի գիշերը երկու զօրագունդով դէպի Տուկլաս ճամբայ ելած էր, նոյն քաղաքը մտաւ՝ մաս մը Պօէրներ ետ մղելէ և Պօէրներու բանակետը գրաւելէ ետքը, ուր կային երեք վագոն և մեծաքանակ ռազմամթերք ու պաշար: Այսօր, կէսօրէն ետքը, 300ի չափ Պօէրներ որոնք անգլիական զինուորներու վրայ յարձակած էին, ետ մղուելով գիշերը նահանջեցին:

Պ. ՀՕՖՄԷՅԷՐԻ ՀԵՌԱԳԻՐԸ

Պ. Հօֆմէյր որ Պօէրներուն ձեռքը գերի իյնալով ազատուած էր, և որուն մէկ երկար հեռագիրը հրատարակեցինք երէկ, սա հեռագիրը ուղղած է.

Տուրպան, 22 մայիս.—Թրանսվալի հոլանտացի բուրգերական երեցներուն մէջ շարժում մը կը կազմակերպուի, կանխաւ հերքելու համար՝ Եոհաննէսպուրկը քանդելու ո և է գաղափար: Թրանսվալի լրագիրները խիստ գրաքննութեան մը ենթարկուած են: Պօէրները որոնք հետզհետէ կը հասկնան թէ բաւական սուտեր կլլած են, հիմա զայրացած են: Քրոնիէի հետ անձնատուր եղողներուն ցուցակը բնաւ չհրատարակուեցաւ.»

ՀԱՆՔԵՐԸ

Բարեկյուսոյ Դիւիէն կը հեռագրեն թէ Ռանտի դրամատէրները և կալուածատէրները բնաւ կարեւորութիւն չեն տար Ռանտի հանքերը քանդելու ծրագրին: Անգլիացիները երբ Եոհաննէսպուրկը գրաւեն, հանքի պաշտօնեաները, կալուածատէրերը և վաճառականները պիտի արտօնուին անմիջապէս Ռանտ երթալու, սակայն անոնք որ չկրնան հաստատել թէ Ռանտի մէջ որոշ գործ մը ունին, այդ արտօնութիւնը պիտի չվայելեն:

ԵՐԵԿ ԻՐԻԿՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

Թայպոխ (Վէրէնինկինկի մօտ, կայարան Թրանսվալի և Օռանժի սահմանագլխուն վրայ), 26 մայիս.—Պօէրները հեռացան Վալի վրայ իրենց ունեցած դիրքերէն: Անոնց հրամանատարները գումարում մը ունեցան խորհրդակցելու թէ հա՞րկ է պատերազմը շարունակել թէ ոչ: Պօէրները հիմա դիրք գրաւած են Մէյէրթընի մէջ, Եոհաննէսպուրկի հարաւային կողմը:

—Ֆրէնչ զօրավարը անցաւ Վալ գետը: Պօէրները դիրք կը գրաւեն Քլիփրիվէրէէրի վրայ (Վէրէինկինկի հիւսիսային կողմը): Փախստականներու ամէնքն ալ կը յայտարարեն թէ հանքերը պիտի քանդուին:

Մազէրու (Պազութօլանտ).—Գաղթային չորս զօրագունդեր գերի բռնեցին հարիւր յիսուն Պօէր որոնք տասը սայլ ցորեն կը տանէին:

Պարքլի-Ուէսթ.—Պօէրները նորէն գրաւեցին Քուրումանը:

Նիւքէսլ.—Լէնկս-Նէքի մօտ կատաղի ճակատամարտ մը մօտալուտ է՝ Պօէրներուն և Պըլըր զօրավարին զինուորներուն միջև: Պօէրները մեծ գործունէութեան մէջ են և օգնութիւններ ստացան: Անոնց բռնած դիրքը կ'երկարի Վրինէտէն (Տընտիի արևելեան հիւսիսային կողմը) մինչև Լէնկս-Նէք (Մաճուպա-Հիլի մօտ): Կ'ըսուի թէ բազմաթիւ Պօէրներ իրենց տեղերը կը վերադառնան:

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ. — Անգլիոյ թագուհիին ծննդեան տարեդարձին առթիւ Գերմանիոյ կէս պաշտօնական լրագիրը Նորտ Տօյչէ Ալկեմայնէ Ցայթունկ անցեալ չորեքշաբթի սա տողերը գրած է.

«Մեծն Բրիտանիոյ ու Իրլանտայի Վեհ. թագուհին և Հնդկաստանի կայսրուհին վաղը պիտի տօնէ իր ծննդեան 81րդ տարեդարձը: Այդ առթիւ Գերմանիոյ մէջ բարեկամական զգացումներ կը տածեն այն մեծանուն վեհապետին համար զոր խնամութեան սերտ կապեր շատ մօտէն կը միացնեն մեր կայսերական գերդաստանին: Ն. Վեհափառութիւնը թո՛ղ երկար ու բարեբաստիկ կերպով իշխէ՝ իր հաւատարիմ հպատակներէն շրջապատուած:»

ՍՈՎԸ ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ.—Լոնտոնէն կը հեռագրեն մայիս 23 թուականով.—Հնդկաստանի նախարարը այսօր Հնդկաստանի փոխարքայէն հեռագիր մը ստացաւ ծանուցանող թէ քոլերան մեծ աւերումներ կը գործէ Գոմպէյի և ուրիշ նահանգներու մէջ: Յորդահոս անձրևներ տեղալով նորոգած են խմելու ջուրի պաշարները: Հիմա 5,607,000 կարօտեալներ միմիայն կառավարութեան նպաստովը կ'ապրին: Գոմպէյի մէջ անոնց թիւը կը հասնի 1,235,000ի:

ՄԱՐՈՔ.—Ալժէէն կը հեռագրեն Բարիզի լրագիրներուն.—Երևակայական լուրեր կը վխտան Մարոքի սահմանագլխին ցեղերու ընթացքին և Ֆրանսական զինուորներու գործողութեանց վրայ Ալժէրիոյ հարաւային կողմերը: Չի գիտցուիր ուրկէ ելած զրոյցի մը նայելով բնիկ պատերազմիկներ յարձակեր են թնդանօթաձիգներու ջոկատի մը վրայ: Ֆրանսացիներէն մէկ հոգի մեռեր և մէկ հոգի վիրաւորուեր է: Ալժէի զինուորական ու քաղաքական շրջանակներուն մէջ այդ մասին պաշտօնական տեղեկութիւն չունին:

—Անգլիոյ Երեսփ. Ժողովին մէջ, անցեալ հինգշաբթի, արտաքին գործոց խորհրդական Պ. Պրոտրիք, հարցման մը պատասխանելով յայտարարեց թէ Անգլիոյ կառավարութիւնը Մարոքի մասին ո և է կարգադրութիւն չէ ըրած և համաձայնութիւն չէ կնքած Ֆրանսական կառավարութեան հետ. բայց զանազան թուականներով ապահովութիւններ ստացած է թէ Ֆրանսական կառավարութիւնը իրաց վիճակին պահպանմանը փափաքող է: Խորհրդականը յարեց թէ Անգլիոյ կառավարութիւնը կարծելու պատճառ մը չունի որ Մարոքի մէջ բրիտանական շահերը վտանգի տակ ըլլան այս միջոցիս, սակայն ի հարկին պատրաստ պիտի գտնուի զանոնք պաշտպանելու:

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ Երեսփ. Ժողովը այն օրը երբ քուէարկեց անբարոյականութեան դէմ Հայնցէի բարեփոխեալ օրէնքը, աւարտեց նաև օտար մթերքներու ներածման վերաբերեալ օրինագծին վիճաբանութիւնները: Այդ օրինագիծն ալ քուէարկուեցաւ 123ի դէմ 163 քուէով: Երեսփ. Ժողովը վաղուընէ սկսեալ պիտի դադրի Հոգեգալստեան տօնին առթիւ: Նիստերը վերսկսելուն պէս նկատողութեան պիտի առնէ նաւատորմին յաւելման ծրագիրը, այնպէս որ նստաշրջանին փակումը, ամենէն ուշ, յունիս 15ին կամ 16ին պիտի կատարուի: Այսօրուընէ կարելի է ըսել թէ կեդրոնին կուսակցութիւնը միաձայնութեամբ այդ ծրագրին նպաստաւոր քուէ պիտի տայ, այդպէս ապահովելով անոր ընդունելութիւնը: Ատոր իբր ապացոյց կարելի է մէջ բերել կեդրոնի կուսակցութեան պետերէն Պ. Համբէխի բանախօսութիւնը զոր անցեալ հինգշաբթի արտասանեց նոյն կուսակցութեան տարեկան հացկերոյթին մէջ: Ատենաբանը խօսքը աւարտելով ըսաւ.—«Ամէն բանի և ամէն խնդրի մէջ, բայց ի կրօնականէն, և մենք պահանջելիք ամէն բանի մէջ թէ՛ Բրուսիոյ և թէ կայսրութեան մէջ՝ մեր ընթացքին ուղղութիւնը և նպատակը պէտք է միշտ ըլլայ հայրենիքին բարիքը, ժողովուրդին երջանկութիւնը և տէրութեան զինուորական զօրութեան ծովի ու ցամաքի վրայ պահպանութիւնը, պայմանով որ ժողովուրդին տալիք բեռը իր կարողութեան համեմատութեամբը ըլլայ:»

Պէրլինի լրագիրները ատենաբանին այդ խօսքերը կը նկատեն բացորոշ հաստատութիւնը կեդրոնի կուսակցութեան որոշումին թէ նաւատորմին յաւելման ծրագիրը պիտի քուէարկէ, ինչպէս քուէարկուած է ելմտացոյցի յանձնաժողովին կողմէ:

Պ. ՄԱՔ ՔԻՆԼԻ.—Մ. Նահանգաց Նախագահ Պ. Մաք Քինլիի առողջական վիճակը մտահոգութիւն կը պատճառէ շուրջը գտնուողներուն և ամէնէն աւելի իր քաղաքական բարեկամներուն: Պ. Մաք Քինլի մոլի ծխող մըն է. կ'երևայ թէ Հաւանայի սիկառներու մասին ըրած զեղծումը խանգարած է անոր առողջութիւնը: Թէև հիմա ջղային տկարութիւն միայն ունի, սակայն գուշակողներ կան թէ սրտին կողմն ալ ծանր խանգարումներ կան: Նիւ Եորք Հէրըլտ կը խրատէ Պ. Մաք Քինլիէն խնայել իր առողջութեանը և աւելի քիչ ծխել:

ԻՏԱԼԻԱ.—Հռոմէն կը գրեն թէ պահպանողականները շատ զայրացած են Բէլլու զօրավարին դահլիճին դէմ, Խորհրդարանը լուծելուն համար: Կ'ըսեն թէ նոր ընտրութեանց մէջ նախարարութիւնը ծանր պարտութիւններու պիտի ենթարկուի: Ընկերվարականները, ընդհակառակը կը յուսան թէ աւելի շատ ներկայացուցիչներ պիտի ունենան նոր Խորհրդարանին մէջ: Հռոմի քաղաքական ակումբներուն մէջ նախարարական տագնապ մը անխուսափելի կը նկատեն, երբ նոր Խորհրդարանը բացուի: Պ. Սոնինօ շնորհազուրկ է Բէլլու զօրավարին առջև, հետևաբար նախարարութեան յաջորդ չի կրնար նկատուիլ: Հիմակուհիմա Պ. Պ. Ռուտինի ու Ճիոլիթթի միայն յաջորդ կը նկատուին Բէլլու զօրավարին դահլիճին:

ՀՈԼԱՆՏԱՅԻ ԹԱԳՈՒՀԻՆ.—Լա Հէյէն առնուած հեռագիր մը կը հերքէ այն լուրը թէ Վիլհէլմինա թագուհին պիտի նշանուի Սաքս-Վէյմարի Պէրնարտ իշխանին:

ԱՇԱՆԹԻՆԵՐԸ.—Անգլիոյ գաղթային նախարարութիւնը քանի մը օրէ ի վեր լուր չէ առած Քումասիէն, սակայն կացութիւնը այնչափ վրդովիչ չի նկատեր, թէև առաջուընէ կարծուածէն աւելի ծանր հանգամանք մը ստացած ըլլայ:

ԻՏԱԼԻԱ ԵՒ ՃԱԲՈՆ.—Իտալիոյ և Ճաբոնի միջև կնքուած մասնաւոր պայմանադրութեան մը համաձայն, ճաբոնցի բազմաթիւ սպաներ պիտի ընդունին Իտալիոյ բանակին և նաւատորմին մէջ: Ատոր փոխարէն Իտալիա առևտրական առաւելութիւններ ձեռք պիտի բերէ Ճաբոնի մէջ:

ԺԱՆՏԱԽՏԸ ՉԻՆՈՒ ՄԷՋ — Չինու մէջ օտարականներու դէմ կազմուած գաղտնի Ընկերութիւնը սպառնացեր է սպաննել այն ամէն Չինացիները որոնք պատուաստուին ժանտախտի չինաղեզով. հետևաբար զինուորներու աջակցութիւնը հարկ պիտի ըլլայ պարտաւորեցնելու Չինացիները որ այդ պատուաստումին ենթարկուին:

ԱՒՍՏՐԻԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ.—Աւստրիոյ արտաքին գործոց նախարարութիւնը դիտողութիւններ ըրաւ գերման կառավարութեան մօտ՝ այն ծրագրին համար որով Գերմանիա ներածուած գարեջուրներու մաքսը պիտի աւելցնէ:

ՍՊԱՆԻՈՅ կառավարութիւնը մօտերս պիտի ձեռնարկէ իր նաւատորմին վերակազմութեանը՝ գաղթավայրերու կորուստովը յառաջ եկած վիճակին համեմատութեամբը: Հին մարտանաւերէն 27ը պիտի ծախուին կամ պիտի քակուին: Թէ՛ այդ կերպով գոյացած դրամով և թէ խնայողութեամբ արդի պէտքերուն աւելի համապատասխան նաւատորմ մը պիտի կազմուի:

ՏՕՔԹՕՐ Կ. ԱԹԱՆԱՍԵԱՆ որ տասնըհինգ տարիէ ի վեր իբր Բժիշկ, Վիրաբոյժ և Մանկաբարձ իր յաջողակութեամբ գոհ ըրած էր հասարակութիւնը, վերջերս ուղևորութիւն մը ըրած է Եւրոպա յատկապէս մօտէն ուսումնասիրելու համար արդի վիրաբուժական գործողութեանց վերջին կատարելագործեալ դրութեանց ամէն մանրամասնութիւնները (techniques), և յաջորդաբար Եւրոպայի գլխաւոր բժշկական կեդրոններուն՝ ԷՏԻՆՊՈՒՐԿԻ, ԼՈՆՏՈՆԻ, ՓԱՐԻԶԻ ԵՒ ՎԻԷՆՆԱՅԻ հիւանդանոցներուն մէջ ժամանակիս էն նշանաւոր վիրաբոյժներուն կատարած գործողութիւններուն որոնց հետևելով՝ ուսումնասիրած է, մանաւանդ կանանց ներքին գործարաններու, և որովայնի վրայ կատարուած ամէն գործողութիւնները (Laparotomie), և ասոնց համար պէտք եղած գործիքներն ալ հոգալով վերադարձած է այժմ իր բնակավայրը ԻԶՄԻՐ. Ուստի պատիւ ունի ծանուցանել արգոյ հասարակութեան թէ պատրաստ է դարմանելու իրեն դիմող ամէն հիւանդները. կատարել ամէն տեսակ վիրաբուժական գործողութիւններ մարմնոյ որ և է մասին վրայ: Կը տեղաւորէ կոտրած և խախտած (քրրք, չրքրք) ոսկորները նորագոյն մեթոտներով: Մասնաւորապէս յանձն կ'առնէ դարմանել ԿԱՆԱՆՑ ծննդական գործարանաց հիւանդութիւնները՝ ժամանակիս էն կատարելագործեալ կերպերովը:

Ամէն Ուրբաթ օր ձրի կը դարմանէ աղքատաց ԱԿԱՆՋԻ ՔԹԻ և ԿՈԿՈՐԴԻ հիւանդութիւնները և վիրաբուժական գործողութիւններ կը կատարէ:

486 37—100

Ներքին լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.—Իւլայի երկրորդ աստիճան տրուեցաւ Գարասի գաւառին էվգաֆի հաշուակալ Խալիտ պէյի: Սանիէի աստիճան՝ առողջապահական վարչութեան Թուրքերէն հաշուակալութեանց դիւանին տեսուչ Ահմէտ Նուրի պէյի: Սալիսէի աստիճան՝ Երէնքէօյի ոստիկանապետ Ալի էֆէնտիի:

—Այտընի գաւառին կառավարիչ անուանուեցաւ Թէքքէ գաւառին կառավարիչ Ահմէտ Սայիթ փաշա,

— Տիարպէքիրի նահանգին Բալու գաւառակին գայմագամի օգնական անուանուեցաւ Միլքիէ վարժարանի երկրորդական ճիւղին շրջանաւարտ Արմենակ էֆ.:

—Երկրորդ կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Նապլուս գաւառին կառավարիչ Ղալիպ փաշայի: Երրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ Կ. Պոլսոյ նախնական դատարանին անդամներէն Ճէվատ պէյի: Չորրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ Կէլիպօլու գաւառին նախնական դատարանին ընդհանուր դատախազի օգնական Սէրվէթ պէյի և Երուսաղէմի Յունաց Պատրիարքարանին թարգման ու Իտարէի Ժողովին անդամ Տ. Ղիփրիոսի: Երրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ Միխալըճճըքի գայմագամ Սապրի պէյի: Չորրորդ կարգի Օսմանիէ՝ Օսմ. Բանքայի պաշտօնեաներէն Պ. Բրեվիկէճիյի և առողջապահական վարչութեան Ֆրանսերէն հաշուակալութեանց պաշտօնեայ Նորիկ Տիմիթրիատիս էֆ.ի:

ՔՈԹՕ ՀԻԹՕ իշխանը՝ իր հետևորդներուն և հիւրամեծար Ահմէտ Ալի փաշայի հետ՝ երէկ Թէրսանէի շոգեմակոյկով Մեծ Կղզի գնաց, ուր ընդունուեցաւ գայմագամին և պաշտօնեաներուն կողմէ: Իշխանը կղզիին մէջ պտոյտ մը կատարել ետքը Օթէլ Էմբէրիալ գնաց և հոն ըրաւ կէս օրուան ճաշը: Քիչ վերջը իշխանը կղզիէն մեկնելով շոգեմակոյկով գնաց Գօզլը Չէշմէ, ուրկէ պալատական կառքերով այցելեց Եէտի Գուլէի պարիսպները և ապա Սամաթիոյ ճամբով կայսերական Թանգարանը գնաց և հոն տեսած կանոնաւորութեանը համար շնորհաւորեց տնօրէն Համտի պէյը: Իշխանը ժամ 10ին Բերա դարձաւ:

—Քոթօ Հիթօ իշխանը այսօր պատիւ կ'ունենայ Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու: Ն. Բարձրութեան հետևորդները կը կազմեն՝ Միքատոյին երկրորդ սենեկապետ Իվաքուրա իշխանը, Թիկնապահ գերգնդապետ Օյիմա, Միքատոյին արարողապետ Պ. Մացուի, Քոթօ Հիթօ իշխանին հետևորդ Պ. Հիրաթա և Ճաբոնի արքունիքին կցորդներէն Պ. Թոքի:

—Հռոմի հելլենական դեսպանը ծանուցեր է հելլէն կառավարութեան թէ Քոթօ Հիթօ իշխանը Աթէնք ալ պիտի այցելէ:

ԱՐԺԷՔԱՒՈՐ ՆԱՄԱԿՆԵՐ.—Հեռագրական ու Թղթատարական վերատեսչութեան պաշտօնական մէկ զեկոյցը կը ծանուցանէ թէ արժէքաւոր նամակները մայիս մէկէն սկսած են ընդունուիլ այն նամակատուններէ որոնց անունները նշանակուած են կանոնագրին մէջ, ինչպէս ժամանակին հրատարակեցինք:

ՕՏԱՐ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ.—Ռուս կառավարութիւնը Ս. Աննա պատուանշանին երկրորդ աստիճանը տուաւ Մարսիլիոյ օսմ. ընդհանուր հիւպատոս Սէյֆէտտին պէյի, Ս. Ստանիսլաս պատուանշանին երկրորդ աստիճանը՝ Նաբոլիի ու Պուքրէշի օսմ. ընդհանուր հիւպատոսներուն՝ Էսատ ու Պահրի պէյերու և Ս. Աննայի երրորդ աստիճանը՝ Գրայովայի օսմ. հիւպատոս Բսիլեարի էֆ.ի: Կայս. Իրատէ մը արտօնեց այդ պատուանշաններու գործածութիւնը:

ՕՍՄ. ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ.—Կայս. Իրատէ մը հրամայեց որ օսմ. նաւատորմէն ութ մարտանաւերու վերանորոգութիւնը կատարուի Ճէնովայի Անսալտօ նաւագործարանին մէջ: Այդ ութը մարտանաւերը մինչև Ճէնովա՝ 1298 մղոն երթալու համար հազար թոնոյէն աւելի ածուխի պէտք ունին, որուն կէսէն աւելի պատրաստ է, իսկ մնացածը փոխադրանաւի մը մէջ պիտի դրուի և այդ նաւը պիտի հետևի մարտանաւերուն:

ՄԵԾ ԵՊԱՐՔՈՍ Խալիլ Րիֆաթ փաշայի որդին հարիւրապետ Ահմէտ պէյ Պէրլինի օդին չյարմարելուն համար՝ կայս. Իրատէով Հռոմի օսմ. դեսպանատան զինուորական կցորդ կարգուեցաւ:

ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎՆԵՐ. — Թուրքիոյ և Ֆրանսայի միջև կնքուելիք առևտրական դաշնագրին համար կարգուած յանձնաժողովը երէկ գումարուեցաւ Խարիճիէի մէջ: Ներկայ էր նաև ֆրանսական հիւպատոսը որ իր կառավարութեան կողմէ պատուիրակ կարգուած է:

—Բարափներու գնման յանձնաժողովն ալ երէկ գումարուեցաւ արտաքին գործոց նախարար Թէվֆիք փաշայի նախագահութեամբ:

—Թղթատարատանց բարենորոգման յանձնաժողովը երէկ գումարուեցաւ նախագահութեամբ ներքին գործոց նախարարութեան խորհրդական Ահմէտ Րիֆաթ փաշայի:

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.—Ֆրանսական դեսպան Պ. Քոնսթան երէկ Բ. Դուռը երթալով տեսակցեցաւ Մեծ-Եպարքոսին և արտաքին գործոց նախարարին հետ: Հելլենական դեսպան Մավրոկորտաթօ իշխանն ալ երէկ արտաքին գործոց նախարարին հետ տեսակցելէ ետքը գնաց այցելութիւն տալու առևտրական ու հանրօգուտ շիութեանց Նախարարին, բայց Զիհնի փաշա բացակայ ըլլալով դեսպանը իր այցետոմսը թողուց։

ՀԵԼԼԷՆԱԿԱՆ դեսպանը ու Մավրոկորտաթօ իշխանուհին, առջի իրիկուն սեղան մը տուին որուն ներկայ գտնուեցան Աւստրիոյ, Շուէտի ու Սերպիոյ դեսպանները և ուրիշ հրաւիրեալներ։

—Հելլենական դեսպանատան երկրորդ քարտուղար Պ. Նորկի Գարաճա Պերլինի դեսպանատան առաջին քարտուղար անուանուեցաւ։ Բարիզի դեսպանատան քարտուղար Պ. Սքիրիտոն Լէվիտիս և Սոֆիայի հելլենական ընդհանուր հիւպատոսարանին քարտուղար Պ. Քալէրկիս առժամբար Կ. Պոլսոյ դեսպանատունը փոխադրուեցան՝ առաջին ու երկրորդ քարտուղարի պաշտօնով։

—Եանեայի հելլենական հիւպատոսարանին քարտուղար Պ. Պարաքլի Տէտէճաքի փոխ-հիւպատոս կարգուեցաւ։

ԱԹԷՆՔԻ լրագիրները կ'ըսեն թէ տեղւոյն կաթոլիք արքեպիսկոպոսին ընտրութիւնը քանի մը օրէն պիտի կատարուի։ Հելլէն կառավարութիւնը առաջարկեր է Վատիկանի որ Աթէնքի կաթոլիկ երէց տոն Ռիվէլլի կոչուի այդ պաշտօնին, բայց Պապը պատասխաներ է թէ շատ ուշ է, վասն զի ընտրութիւնը կատարուած է։ Աթէնքի նոր արքեպիսկոպոսը Կ. Պոլսոյ կաթոլիք կղերականներէն է և լաւ հմուտ է յունարէնի և Արեւելքի կրօնական գործերուն։

ԿԻՊՐՈՍԻ արքեպիսկոպոս Տ. Սոփրոնիոս որ տեղւոյն ինքնագլուխ օրթոտոքս եկեղեցիին պետն է, անցեալ շաբթու մեռեր է։

ԺԱՆՏԱԽՏ. — Բոռ-Սայիտի մէջ շաբաթ օրը և կիրակի ժանտախտէ մէյմէկ դէպք պատահեցաւ։ Ճիտտէի մէջ կիրակի 3 դէպք ու մէկ մահ։

—Աթէնքի մէջ անցեալ շաբթու խուճապ մը տիրեր է այն լուրին վրայ թէ Տէլոսի մաքրանոցին մէջ ժանտախտէ դէպք մը պատահած է։ Խնդիրը սա է թէ Իզմիրէն հոն հասած Քասբորէ շոգենաւին նաւաստիներէն մէկը մարմնոյն մէկ մասին վրայ ուռեցք մը ունեցած էր անկման մը հետեւանքով։ Քասբորէ յարաբերութիւն ունեցած է հելլենական նաւահանգիստներուն հետ։

ԻԶՄԻՐԻ ՄԷՋ ԿԱՍԿԱԾԵԼԻ ԴԷՊՔ ՄԸ. —Մոնիդէօռ կ'ըսէ թէ առողջապահական Խորհուրդը երէկ պիտի գումարուէր Իզմիրի մէջ պատահած կասկածելի նոր դէպքի մը առթիւ խորհրդակցութիւն կատարելու։

ԲՈՌ-ՍԱՅԻՏԷՆ առնուած լուրերու նայելով ժանտախտը կորսնցուցած է իր առաջուան ուժը։ Մինչեւ հիմա բռնուած 27 հոգիէն 15 մեռած են և միւսները կը դարմանուին։

—Եգիպտոս գտնուող եւրոպական բժիշկները քննութիւն կատարելով հաստատած են թէ Բոռ-Սայիտի մէջ ծագած ժանտախտը թեթեւ տեսակէ է և ճարակած է Հնդկաստանէն հոն հասած շոգենաւերէն։ Բոռ-Սայիտի ժողովուրդը այդ շոգենաւերու հնդիկ նաւաղներէն հին հագուստներ կը գնէ և յետոյ քաղաքին մէջ կը վաճառէ։ Հաստատուած է թէ տուայէն անգամ ժանտախտէ վարակուած Հելլենացին այդ հագուստներէն առած ու հագած էր գործի ատեն։ Եգիպտական կառավարութիւնը այդ պատճառով արգիլած է այդ տեսակ հագուստներու առեւտուրը։

ԲԵՐԱՅԻ Մեծ Փողոցին վրայ անգլիական աղջիկներու վարժարանին նոր շէնքին կառուցմանը համար անգլիական հիւպատոսարանը ճարտարապետներու մրցում մը հաստատած ըլլալով, Եօրքի Քուլուքթրօս անուն յոյն ճարտարապետի մը ծրագիրը ընդուներ է։ Պ. Քուլուքթրոս շինութեան պիտի ձեռնարկէ 12,000 ոսկիով, 13 ամսուան մէջ աւարտելու պայմանով։

ԲԱՄՊԱԿԻ ԳԻՆԸ. —Բամպակի չահատէրներէն ամերիկացի մը սնանկացած ըլլալով, Նիւ Եօրքի հրապարակին վրայ բամպակի գիները ինկած են։

Կ. ՊՈԼՍՈՅ հելլենական դեսպանատան նաւային պաշտօնեան տեղեկագրեր է իր կառավարութեան թէ Սեւ ծովի մէջ հելլենական շոգենաւերու երթեւեկութիւնը կը հաւասարի անգլիականին։ Վերջին երեք ամիսներուն Սեւ ծովէն Կ. Պոլիս հասած են 145 հելլէն շոգենաւ և 349 առագաստանաւ, մինչդեռ նոյն միջոցին ժամանած են 163 անգլիական շոգենաւ և 64 առագաստանաւ։

ԲԱՐԻԶԷՆ կը հեռագրեն թէ Լոնտոնի ֆրանսական դեսպանատան քարտուղար Պ. Բէլըթիէ նոյն պաշտօնով Կ. Պոլիս փոխադրուած է, փոխանակ Պ. Վինիոնի որ Վատիկանի ֆրանսական դեսպանատան կցորդ կարգուած է։

ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԿՑՈՐԴՆԵՐԸ. —Անգլիոյ դեսպանատան զինուորական կցորդ Բոնսոնպի գնդապետը և գերմանական դեսպանատան զինուորական կցորդ Մորկէն հազարապետը, կ'ըսէ Սէռվէթ, պիտի այցելեն Մանասըր, Օխրիտա, Պերաթ, Եանինա, Շքոտրա, Միթրովիցա, Սկիւպ, և Սէրէզ։

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷԻ վարչութիւնը, ինչպէս ծանուցինք, աղերսագիր մատուցանելով ծովային առեւտրական դատարանին պահանջեց դատաստանի ենթարկել 42 թիւ շոգենաւին ընկղմելուն պատճառ եղողները. Նախ. գրաւ տակ առնել նոյն շոգենաւին զարնող առագաստանաւը։ Շիրքէթի վարչական Խորհուրդին նախագահ Զիհնի փաշա երէկ խորհրդակցութիւն մը ունեցաւ տնօրէն Վէհպի էֆ.ի և Ընկերութեան իրաւագէտ խորհրդական Եօրկիատիս էֆ.ի հետ։ Զիհնի փաշա այսօր ալ խորհրդակցութիւններ պիտի կատարէ։

—Գերմանական սուզակներու Ընկերութիւն մը Շիրքէթի վարչութեան դիմած է 42 թիւը ազատելու համար։

—Թէրսանէի սուզակներու խումբը այս առտու քննութիւններ կատարեց շոգենաւին ընկղմած տեղը։

ՏԻԱՐՊԷՔԻՐԻ կուսակալ Խալիտ պէյ որ քննական պտոյտի ելած է, Մարտին ժամաներ է։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ օտար ապրանքներու մաքսատան այնիէ ճիւղին մէջ, կ'ըսէ Իգտամ, քննութիւն կատարուելով հաստատուեր է թէ մաքսի փոխարէն առնուած ապրանքներու մէկ մասը պաշտօնեաներուն կողմէ ապառիկ գնուած է և թէ 18,000 ղրուշի արժէքով ապրանքներ ալ անհետացած են։ Նոյն ճիւղին պաշտօնեայ Խուլուսի էֆ. խոստովաներ է թէ այդ 18 հազար ղրուշին պատասխանատուն ինքն է. ատոր ի հաշիւ երեք հազար ղրուշ յանձներ է մաքսատան արկղին. իսկ մնացածին համար ալ անոր ամսաթոշակին մէկ քառորդը վար պիտի դրուի։

ՏՊԱԳՐԱԿԱՆ ՏԵՍՉՈՒԹԻՒՆԸ նկատելով որ Քոնսթանթինուբոլիս յունարէն լրագիրը օրինազանց գտնուած է, ծանոյց արտօնատիրոջը թէ իր այդ ընթացքը եթէ կրկնէ, լրագիրը պիտի դադրի։

ՊԷՐՈՒԹԻ կուսակալ Րէշիտ պէյ Սուրիական Տրիպոլսոյ գաւառը գացած է քննական պտոյտի համար։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ Օլկա Թագուհին՝ իր որդւոյն Անտրէա իշխանին հետ՝ Ամֆիթրիթ զբօսանաւով հինգշաբթի օրը Վոսփորէն պիտի անցնի, Օտեսա երթալու համար։

ՄԱՔՍԱՑԻՆ վերատեսչութիւնը ծանոյց իր պաշտօնեաներուն թէ ժամանակին իրենց գործին գլուխը չգտնուողները պիտի պատժուին։

ՄԻՔՐՈԲԱԶՆՆԱԿԱՆ աշխատանոցին տնօրէն Տօքթ. Նիքոլի օգնականը՝ Նուրի պէյ՝ կայս. Իրատէի մը համաձայն, Իզմիր պիտի երթայ գիտական քննութիւններ կատարելու համար։

ՀԻՆ ԴՐԱՄՆԵՐ. —Պէրութի մէջ պեղումներ կատարուած պահուն արծաթ դրամներով լեցուն տակառ մը գտնուեր է։ Այդ դրամները՝ հազար կտորի չափ՝ Մեծն Աղեքսանդրի և կամ անոր յաջորդ ժամանակէն մնացած ըլլալ կը կարծուին։ Տեղական կառավարութիւնը իմանալով գրաւեր է զանոնք։

ԳԱՅՍԷՐԻԻ ԹՂԹԱՏԱՐԸ. —Հեռագրական ու թղթատարական վերատեսչութիւնը կը ծանուցանէ թէ երկուշաբթի օրերը Կ. Պոլսէն Էսկիշեհիր ճամբով Գ.յսէրի ղրկուած թղթատարէն զատ, չորեքշաբթի օրերը Կ. Պոլսէն և շաբաթ օրերը Գայսէրիէն թղթատար մը պիտի մեկնի՝ միայն նամակ ևայլն փոխադրելու համար։

ՍԱԼՈՎԱՆ, իր դիրքին կարեւորութեանը պատճառով, երրորդ աստիճանի գօյմագամութեան պիտի վերածուի։

ՆՈՐ ԾՐԱԳԻՐ. — Կրթական Նախարարութեան քննիչ ժողովին անդամներէն Սէլամի պէյ, ծրագիր մը պատրաստելով հասոյթներու յաւելման յանձնաժողովին, առաջարկած է աղերսագիրի ձեւով գրուած հեռագիրները դրոշմաթուղթի տուրքին ենթարկել, ապրանքներու կառքերէն ու ձիերէն տուրք մը գանձել, Եւրոպայի մէջ եղածին պէս անհատները տուրքի ենթարկել՝ կառավարական պաշտօնեաները և օտարազգիներն ալ մէջը ըլլալով, սպասաւորներուն համար տեսակ մը արտօնագիր հաստատել և գործոն ծառայութեան մէջ չգտնուող պաշտօնեաներու և հանգստեան կոչուածներու ամսաթոշակին համար եղած զեղչը միացնելով հարիւրին տասնի բարձրացնել։

ՊԻԹԼԻՍԻ նոր կուսակալ Հիւսնի պէյ իր պաշտօնատեղին ժամաներ է։

ՈՃԻՐ ՄԸ. —Ղալաթիոյ Մարիա փողոցին մէջ, ինչպէս երէկ ծանուցինք, մարդու դիակ մը գտնուած էր քանի մը տեղերէն վիրաւորուած և աղիքները դուրս թափած։ Այդ մարդն է Գալֆանտէլէնցի Ռաֆայէլ, փուռի սպասաւոր Թավուզ Բազարի կողմը։ Նոյն գիշերը փուռի գործաւոր Մէհմէտի, Ալէքսիի, Սառըգի, Դամիանոսի և Օպրինի հետ Ղալաթիոյ մէջ արբենալէ ետքը Խուրշիտ սրճարանը գացեր և քիչ ետքը մեկներ են, Մէհմէտ ու Օպրին ձերբակալուած են։ Ասոնք ըսած են թէ ոճիրը իրենց միւս ընկերները գործած են։

ԲՈՆՔՈՐՏԻԱՅԻ մէջ կիրակի իրիկուն կռիւ մը պատահեցաւ։ Իհսան անուն մարդ մը տեսնելով որ Քոճէն անուն իր հոմանուհին իրմէ արտօնութիւն չառած հոն գացեր է, պնակ մը զարկաւ անոր գլխուն. Նաեւ խոշոր դաշոյն մը քաշեց, բայց հոն գտնուողները արգիլեցին. Իհսան կնոջը թեւէն բռնեց և քաշկռտելով դուրս հանեց։

ԿԱՏՂԱԾ ՇՈՒՆ. — Պոլսոյ Մահմուտ Փաշայի կողմը, երէկ կատղած շուն մը խածաւ Աքիֆ անուն մարդ մը և Մէհմէտ անուն տղայ մը։ Երկուքն ալ բժշկական վարժարանը ղրկուեցան։

ՅԱՆԿԱՐԾԱՄԱՀ. —Նաւային հարիւրապետ Օսման էֆ. 45-50 տարեկան, երէկ, ժամ 8ին Պոլսոյ կողմը Էսկի Զափթիէի մօտէն անցնելու միջոցին յանկարծամահ եղաւ կաթուածէ։

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆ —Գատըգիւղի նաւամատոյցին մօտ թէնիւքճիճ պարսիկ Ալի Պապա, առջի օրը, ինքզինքը թունաւորելով վերջ տուաւ իր կեանքին. Թէեւ ժամանակին բժիշկները հասան, սակայն կարելի չեղաւ զայն ազատել։ Կ'ըսուի թէ գործերուն անյաջողութենէն յուսահատած էր։

ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱՑ. —Պրուսայի մէջ կ'ապրի Աֆղանստանցի Շէյխ Ճէլալէտտին էֆ. որ հարիւր քառասուներեք տարեկան է։ Բերնին մէջ ակռաները ամբողջ են և մտաւորական ու ֆիզիքական իր բոլոր կարողութիւնները կը պահէ։ Յիսուն տարի առաջ, այսինքն 90 տարեկան եղած ատենը, ամուսնացեր է։

ԴԵՐԱՍԱՆԻ ԿՌԻՒ. —Սառըգ, Հագգը և Օսման անուն դերասաններ, առջի գիշերը, Գատըգիւղի Գուշ Տիլի կողմը սրճարանի մը մէջ կռուի բռնուեցան՝ դերասանական խումբէն բաժնուելու խնդրի մը համար։ Օսման դաշոյնը քաշելով Սառըգի կռնակը մխեց։ Ոստիկանութիւնը հասնելով երեքն ալ ձերբակալեց։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ինչպէս գրած էինք արդէն, Ս. Պատրիարք Հայրը երէկ իր բնակարանին մէջ աշխատեցաւ։ Ն. Սրբազանութիւնը այսօր պիտի նախագահէ Կրօնական Ժողովին՝ որ պիտի գումարուի Տ. Գրիգորիս Սրբազանի ատենապետութեամբ։

—Տ. Վահրամ Սրբազան Մանկունի կիրակի օրը, Նշան Թաշ, Քաղ. Ժողովոյ ատենապետ Յարութիւն փաշայի բնակարանը երթալով տեսակցեցաւ Ն. Բարձրութեան հետ։

—Նպաստից Յանձնաժողովը իր այս օրուան նիստին մէջ նկատողութեան պիտի առնէ նաեւ Տիվրիկի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ որբանոցին մէջ տարազագործութեան և երկաթագործութեան յատուկ արհեստական ճիւղեր հաստատելու համար եղած 50 ոսկիի խնդրանք մը։

—Ուսումնական Խորհուրդը հրաւիրուած է իր սովորական նիստը գումարել յառաջիկայ ուրբաթ օրը։

—Աղեքդի կարօտեալներուն համար 120 ոսկիի նպաստ մը յատկացուած է։

—Յունաց Պատրիարքին տօնախմբութիւնը շնորհաւորելու համար Պատր. Փոխանորդ Տ. Գաբրիէլ եպիսկոպոս Ճէվահիրճեան յառաջիկայ կիրակի Յունաց Պատրիարքարանը պիտի երթայ։

—Բարիզի հայ գաղթականութիւնը պատւոյ սեղան մը տուեր է իր անդամներէն երկուքին՝ Պ.Պ. Երուանդ Մանուկեանի և Եդուարդ Շահինի, այն գեղեցիկ ու պատուաբեր յաջողութեանց համար զորս անոնցմէ առաջինը կը գտնէ գիտական և երկրորդն ալ գեղարուեստական ասպարէզին մէջ։

—Կիրակի օր Պէշիկթաշի ազգ. վարժարանին մէջ տեղի ունեցած Մանկապարտէզի հանդէսին՝ կամաւոր նուէրներէ գոյացեր է 729 ղրշ.ի գումար մը։

—Նիկոմիդիոյ Առաջնորդ Տ. Ստեփաննոս Սրբազան որ կարգ մը խնդիրներ կարգադրելու համար Թեմերը այցելութեան ելած էր, վիճակին կեդրոնը՝ Նիկոմիդիա վերադարձեր է։

—Բերայի Աղքատախնամը հետեւեալը կը հաղորդէ մեզ՝ հրատարակութեան խնդրանօք. «Աղքատաց Խնամակալութիւնը ներկայիս կը ծանուցանէ թէ Ազն. Խայեան էֆէնտիի քառասուն (40) ոսկւոյ նուէրը յատկացուած է հաստատելու հիւանդապահութեան դասընթացք մը, որով կարգ մը կարօտ կիներու ապրուստի միջոց մը ստեղծուած և միանգամայն վաղուց զգալի պէտքի մը գոհացում տրուած կ'ըլլայ։

Սոյն դասընթացքը պիտի բաղկանայ երկու մասէ.

Ա. —Վեցամսեայ տեսական ուսմունք, աւանդելի Բերայի Ազգ. Դարմանատան մէջ.

Բ. —Գործնական վարժութիւններ Ազգ. Հիւանդանոցին մէջ։

Արդ, առաջին մասին, այսինքն վեցամսեայ տեսական ուսմանց սկզբնաւորութիւնը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ յունիս 10ին շաբաթը, մէկ դասաւանդութեամբ։

Ուստի այն ամէն Տիկիններ և Օրիորդներ, որ կը փափաքին այն ասպարէզը մտնել, կը հրաւիրուին՝ հետեւեալ պայմաններուն համակերպելու պատրաստականութեամբ՝ դիմել այժմէն Աղքատախնամիս գրասենեակը և իրենց անունը արձանագրել տալ։

Պայմանք ընդունելութեան. —Ա. Ներկայացողները պէտք է որ իրենց պատկանած թաղին Ազգ. պաշտօնական մարմնոյ կողմէ բարի վարուց վկայագիր մը ունենան ի ձեռին։

Բ. — Ներկայացողները՝ ֆիզիքական թերութիւններէ զերծ ըլլալէ զատ ո՛չ անչափահաս և ոչ ալ ծեր ըլլալու են։

Գ. —Ներկայացողները գոնէ պարզ ընթերցանութիւն և գիր գիտնալու են։

Դ. —Ներկայացողները պարտաւոր են կանոնաւոր կերպով վեցամսեայ տեսական ուսմանց հետեւելէ զատ՝ երեք ամիս ևս գործնական վարժութեան համար Ազգ. Հիւանդանոցին մէջ իբր հիւանդապահ ծառայել, առանց որուն հիւանդապահի վկայագիրը չեն կրնար ստանալ Աղքատախնամէս։

ՀԱՄԲԱՐՁՄԱՆ ՏՕՆԸ

Հոգաբարձութիւնս կը փութայ ծանուցանել թէ՝ յառաջիկայ հինգշաբթի (18 մայիս) տօն Համբարձման Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի և 68րդ տարեդարձ հիմնարկութեան Ազգ. Հիւանդանոցիս, ըստ սովորութեան, հաստատութեանս Ս. Փրկչի մատրան մէջ Ս. պատարագ պիտի մատուցուի ի հանգիստ հոգւոց Պէզճեան, Տատեան, Պալեան և այլոց բարերարաց և ի միխիթարութիւն ընդհանուր պատսպարելոց։

Ի դիմաց Հոգաբարձութեան Հիւանդանոցի
Ատենադպիր — Վ. Ատենապետ
Գ. Մ. ԱԼԵԱՆԱՔԵԱՆ — ՏԻԳՐԱՆ Ս. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

ԻԶՄԻՐԻ ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ ՈՐԲԱՆՈՑԸ

Իզմիրի Ներսէսեան Որբասիրաց Ընկերութեան հետեւեալ նուիրատուութիւնները եղած են ապրիլ 1էն մինչեւ մայիս 11.

Եղբարք Ճանիկ Էլմասեան 30 քաշ ալիւր, Գրիգոր Մելքոնեան 8 հեղկեղոյգ, Ռմ. բարեսէր 5 քաշ հաց, Յովհաննէս Փափազեան 4 տուփ (2 քաշ) լոխում, Կարապետ Մ. Գոգարեան 1 գառնուկ, Արտամյիս Մաթիկեան որբերու մազը ձրի կտրեց, Մ. Հ. Գոճամանեան 1 գառնուկ, Ռմ. բարեսէր 1 գառնուկ, Տօքթ. Ճէլալեանի որդիները 4 1/2 քաշ հալէք, Մատթէոս Պալեօզեան 1 գառնուկ, Մեսրոպ Սիմոնեան 200 հաւկիթ, Յովսէփ Մաղաքաճեան 1 գառնուկ, Նշան Հաբենց 1 գառնուկ, Տիկին Ագապի Արապեան 1 տուփ (7 քաշ) թուզ, 3 քաշ շամէչ, Նիկողոս Մինաս Օճանեան 1 գառնուկ, Միհրան Ջամպազճեան 1 գառնուկ, Տիկին Կիւլէցա Պաղտասարեան 100 հաւկիթ, Մուրատ Պ. Պերկամալեան 1 գառնուկ, Աբրահամ Պերկամալեան 100 հաւկիթ, Խոսրով Նփրատ 1 գառնուկ, Սիմոն Յ. Սիմոնեան 1 գառնուկ, Յարութիւն Փափազեան 1 գառնուկ, Տիկին Հռիփսիմէ Մաղաքեան 1 գառնուկ, Տիկին Հռիփսիմէ Գարագաշեան 1 գառնուկ, Եղբարք Աւետիքեան 1 գառնուկ, Կարապետ Արապեան 1 գառնուկ, Խաչատուր Համբարձումեան 30 հաց (15 քաշ) Տիկին Մաքրուհի Կ. Կիւրեղեան 1 գառնուկ, Պետրոս Պօքըրճեան 1 գառնուկ, Հալած Մանուէլի Սէրգիս 1 գառնուկ, Յակոբճան Ծաղըճեան 1 գառնուկի մորթ, Յովհաննէս Փափազեան 1 գառնուկ, Գառնիկ Սարմանեան 1 գառնուկ, Հայկ Էլմասեան 1 գառնուկ, Ղազարոս Ղազերեան 1 գառնուկ, Տիկին Տիգրանուհի Տ. Սարգիս 2 գառնուկ, Ուստա Բարսեղ Մամիկոնեան 50 հաւկիթ, Կարապետ Մ. Գոգարեան 100 հաւկիթ, Ս. Առաջնորդ Հայրը՝ 1 շիշ քօմբոստօ, Մաղաքիա Մալղաճեան Մենեմէնցի 1 գառի մորթ, Մհտ. Մելքոն Պէքճէտճեան 1 գառնուկ, Տիգրան Ալթունեան 1 գառնուկի մորթ, Տիկին Լուսի Գունճաեան 1 գառնուկի մորթ, Վահէ Գ. Պէշիքեան 60 մառուլ, Ղուկաս Նսաեան 1 պարկ (33 քաշ) ընկոյզ, Ս. Առաջնորդ Հայրը 50 փանթեսբանեա, Տիկին Հռիփսիմէ Փափազեան երկու սեղանի արձանիկ, մէկ փոքր սրուակ լաւանդ, 5 անուշահոտ օճառ և 1 լուցկիի աման պազարի համար, Տիկին Թագուհի Մկրտիչեան 2 մետաքսակողք ալպիւմ, 6 մետաքսապատ և ծաղկանկար ընտիր նամակատետր պազարի համար, Նիկողայոս Զիպուգճեան 15 քաշ հաց, Տիկին Սօֆի Թ. Սպարթալը 1 մեծ պայուսակ, 2 ընտիր նամակատետր, 4 դըպրոցական գեղատուփ թանաքամանով ևն. միասին, 3 տուփ նամակի թուղթ և ծրար պազարի համար, Օրիորդ Մարի Արապեան 1 ձեռագործ պատի բարձ, 2 լապտերի տակի փռոց, 1 դրամապանակ, պազարի համար, Օրիորդ Սաթենիկ Էքիզլէր 1 բարձի երես աստիի վրայ բանուած և 1 մետաքսեայ թաշկինակ պազարի համար, Տիկին Զարուհի Նահապետեան 2 ճերմակ հովանոց 12 տուզինա (48 տուփ) սապոն, պազարի համար, Տիկին Էլիզա Պերկամալեան 48 թղթեայ հովանոց պազարի համար, Հանգուցեալ Ստեփան Գալօեանի հոգւոյն համար 55 ֆէտմիր, Օրիորդ Թագուհի Մամուրեան 1 մետաքսեայ նրբագործ թաշկինակի պայուսակ, պազարի համար, Տիկին Կիւլիցա Քէսէճեան 1 սեղանի արձանիկ պազարի համար, Օրիորդ Թագուհի Սարաֆեան 1 թաւշեայ գնդասեղի բարձիկ, 1 ձեռագործ թղթապանակ մետաքսեայ մէկ ծաղկանկար բանուած սալոնի զարդ պազարի համար, Տիկին Սրբուհի Աղնաւրեան 1 թաւշեայ պազարի համար, Տիկին Էլիզա Գասպարեան 1 սպաս պազարի համար, Օրիորդ Մարի Սիմոնեան 1 գծագրութիւն շրջանակի մէջ պզրի. հմր., Օրիորդ Վիրգինէ Սուգիասեան 1 զոյգ հողաթափի երես, 2 մետաքսեայ քսակ, 1 թօրչոնի թաշկինակ, 1 հոտաւէտ օճառ պազարի համար, Տիկին Սանուհի Մանուէլեան 2 թաւշեայ գդակ ասեղնագործ, 1 զոյգ բանուած հողաթափի երես, 1 բանուած բարձ և 1 գնդասեղի բարձիկ պազարի համար, Տիկին Մարեամիցա Տ. Փափազեան 1 մետաքս թաշկինակ պազարի, Օր. Հռիփսիմէ Գ. Բէշիշեան 3 հատ ասեղնագործ բարձի ընտիր երես պազարի համար, Օր. Մարի Գալֆաղեան 1 ասեղնագործ ընտիր բարձի երես պազարի համար, Օրիորդ Մարի Զաքըրեան 1 հայլի և 1 գնդասեղի բարձիկ, Տիկին Մարիամ Այմէլիքեան 1 մետաքսի վրայ մետաքս բանուած թաշկինակ պազարի համար, Տիկին Արուսեակ Տէր Մկրտեան 25 կտոր մեծ ու փոքր ճերմակեղէն, 12 թաշկինակ, 1 չուան և 1 սափոր։

Ի դիմաց Գործադիր Ժողովոյ
Ատենադպիր — Ատենապետ
Ռ. ՈՐԲԵՐԵԱՆ — Գ. Մ. ԲԷՇԻՇԵԱՆ

ՀԻՆ ԳԻՆԻ երեսունըրք տարուան, բժիշկներու կողմէ յանձնարարուած նոր ապաքինածներու և անարիւնութիւն ունեցողներու։ Դիմել Օրթագիւղ, հանգուցեալ մուխթար Յակոբ աղայի տունը։

Հեռագիր
ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ԼՈՒՐԵՐ
ՅՈՀԱՆՆԵՍԲՈՒՐԿ ԳՐԱՒՈՒԱԾ

ԼՈՆՏՈՆ, 28 Մայիս. — Իրիկուան դէմ լուր ելաւ թէ Ֆրէնչ զօրավարը Եոհաննէսպուրկ մտեր է։ Հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Պոէրները մեծ թիւով Լէնկսնէքի (Նաթալ) շրջակաները վերադարձած են։

Ուրիշ հեռագրի մը նայելով Ռընտըլ զօրավարը Սէնէքալը (Օռանժ) գրաւեր է։ Թայմզի հրատարակած մէկ հեռագիրը կը ծանուցանէ թէ Շթայն նախագահը և Պ. Ռէյց Եւրոպա պիտի մեկնին։

—Լորտ Ռոպէրթս կը հեռագրէ թէ Վալ գետը անցնելով թող չէ տուած որ ամբախանքերը քանդուին։ Չորս Անգլիացիներ վիրաւորուեր են։

ՉԻՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ. — Վերջին հեռագիրները կը ծանուցանեն թէ Չինու գաղտնի Ընկերութեան անդամներուն ապստամբութիւնը կը մեծնայ։ Ասոնք Բէքինի վրայ կը քալեն։

ՏՐԷՅՖԻՒՍԻ ԽՆԴԻՐԸ

ԲԱՐԻԶ. —Ազգային կուսակցութենէն երեսփոխան Պոնի տը Քասթէլլան կոմսին առաջուընէ ծանուցած հարցապնդումը այսօր տեղի ունեցաւ Երեսփ. Ժողովին մէջ։ Այս հարցապնդումը Տրէյֆիւսի խնդրոյն առթիւ Պ. Ժոզէֆ Ռէյնաքի կողմէ Տիննըրի մէջ վերջերս արտասանուած ճառին առթիւ եղած է։ Քասթէլլանի կոմսը կը հարցապնդէ թէ արդեօք ճի՞շդ է, ինչպէս կը վստահեցնէ Պ. Ռէյնաք, թէ Արուեստահանդէսի բոլոր տեւողութեան ժամանակ խնդիրին մէկ կողմ դրուելուն վրայ համաձայնութիւն գոյացած է և թէ Արուեստահանդէսը աւարտելէն անմիջապէս ետքը Տրէյֆիւսի խնդիրը վերստին ձեռք պիտի առնուի։ Պատերազմական Նախարար զօրավար Կալիֆէ Երեսփ. Ժողովին առջեւ արդէն իր տուած բացատրութիւնները կրկնեց, ըսելով որ իրեն համար խնդիրը վերջացած է։ Նախարարապետ Պ. Վալտէք Ռուսօ ըսաւ թէ Պ. Ռէյնաք անձնական կարծիք մը յայտնած է, ինչ որ նախարարութեան վրայ պարտաւորութիւն մը չի դներ։ Կառավարութիւնը, յարեց նախարարապետը, որոշած է վերջնական կերպով խաղաղութիւնը հաստատել ու նոր գրգռութիւնները արգիլել՝ որ կողմէն որ գան, վասն զի Ֆրանսայի շահը այսպէս կը պահանջէ։ Յայտնի է թէ ասիկայ անհատներու օրինական իրաւունքներուն չի վնասեր։ Բայց հանրային գործը աւարտած է։ Վերջապէս կառավարութեան յայտարարութեան հաւանութիւն յայտնող օրակարգ մը ընդունուեցաւ 47 ձայնի մեծամասնութեամբ։

ՊԵԼՃԻՔԱ

ՊՐՈՒՍԷԼ. —Կիրակի Պելճիքայի մէջ նոր օրէնքին համաձայն կատարուած երեսփոխանական ընտրութիւններէն Նախարարութիւնը մեծամասնութիւն շահեցաւ թէ՛ Ծերակոյտին և թէ Երեսփ. Ժողովին մէջ։

ՄԱՐՈՔ

ԼՈՆՏՈՆ, 28 մայիս. —Թայմզ Թանժէրէ թղթակցութիւն մը կը հրատարակէ, որ կ'ըսէ թէ Մարոքեան ցեղերը Թալիֆէդի մօտ կը համախմբուին, ետ մղելու համար Ֆրանսական ո և է յառաջխաղացութիւն։

ՍԱԿԱՐԱՆ

Երէկ իրիկուան դէմ փոքր անկումներ ունեցան գիները և այսօր ալ նոյն սակերով կը մնան։ Միայն Թրանսվալը երէկ իրիկուան հոս 79ուկէս եղած էր, բայց այսօր 81 Ֆր. կը գնեն, Բարիզ 82ուկէս և Լոնտոն 3. 25։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	25	08 1/2
Ամէնէն բարձր գին	»	25	09
Ամէնէն վար գին	»	25	07
Րումէլի Երկթ. զոց.	Ֆր.	118	50
Ամէնէն բարձր գին	»	118	87
Ամէնէն վար գին	»	118	37

ԲԱՑՈՒՄ 16 Մայիս

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Բ. Կ.	25	06
Րումէլի Երկաթուղի	Ֆր.	117	75
Օսմանիէ		—	—
Ռէժի		—	—
Օսմ. Պանքա		—	—
Քրէտի Ժէնէրալ ՕԹՕՄ.		2	34
Սօս. Օթ. Շանժ է Վալէօռ		0	15
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	45
Թրամուէյ բաժնեթ.		665	—
» ժուիսանս		210	—
» պարտաթ.		479	—
Քարափ Կ. Պոլսոյ		470	—
Թրանսվալ		81	—

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	109	—
» » » չէք	»	109	36
Բարիզ » »	Ֆր.	23	07
» » » չէք	»	22	99
Պէրլին անտոկոս չէք	Մարք	15	68
ի Վիեննա չէք	Ֆիոր.	22	11

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	13
Անգլիական ոսկի	»	110	01
Բօլ Էմբըրիալ	»	90	20
Քրիտից	»	51	08
Մէճիտիէ արծաթ	»	108	07
Մէթալիք	»	97	10
Րուպլի Թղթադրամ	Օ. Ո.	8	61

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ
ԼՈՆՏՈՆ, 28 Մայիս

Անգլիական Քոնսոլիտէ		101	45
Օսմանեան Ռանթ սեռի Բ.		—	—
Օսմանեան Ռանթ սեռի Դ. բաց.		22	93
Օսմանեան Ռանթ սեռի Դ. զոց.		22	93
Օսմանեան Պանքա		[illegible]	87
Ռուսական 1890		—	—
Հելլենական 5 %		49	50
» Մոնոփոլ		45	50
Պուլկարական 1888		84	—
Էժիբսիէն իւնիֆիէ		—	—
Տօմինիա		101	25
Թրանս[illegible]		3	25
Այտ[illegible]		10	—
Փ[illegible]		25	40

[illegible] Մայիս

[illegible]		101	02
[illegible] %		101	85
[illegible] Դ.) բաց.	Ղրշ.	23	30
[illegible]) զոց.	»	23	32
» » Բ.	»	—	—
« « « Գ.	»	26	25
Օսմ. Կայս. Պանքա	Ֆր.	571	—
Օսմանիէ	»	426	50
Րումէլի երկաթուղի	»	119	50
Օսմ. մաքսատուն	»	512	—
Օսմ. Ռէժի	»	318	—
Բրիօռիթէ Թիւրք 4 %		481	—
Քրէտի Լիոնէ		1077	—
Իտալական Ռանթ	»	94	75
Սպանիական արտաքին	»	72	60
Էժիբսիէն իւնիֆիէ		—	—
Թրանսվալ	»	82	50
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	160
Գրամազեղչ	»	03	—

ՎԻԷՆՆԱ, 28 Մայիս

Փոխան. Լոնտոնի վրայ	»	242	50
Րումէլիի երկաթուղի	»	113	—
Օսմ. Ռէժի	»	288	—

Տր. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
396, Մեծ փողոց Բերա, 396
Տեսնել 4րդ երեսը
Պոլսոյ կողմը մասնաճիւղ չունինք

ԽԻՍՏ ԳԵՂԵՑԻԿ և ընտիր ապրանքներ ծախու հանուած են նոր Օ ԲՐԵՆԹԱՆ վաճառատան մէջ, Բերա, Պօն Մարշէին դիմաց. պէտք է գիտնալ որ այս ապրանքները անհաւատալի կերպով աժան են, որովհետեւ վաճառատունէն ուղղակի կը հասնին և պզտիկ շահով մը կը ծախուին։ Հասարակութիւնը ուրեմն խիստ շահաւոր պայմաններով և չափաւոր գիներով պիտի կրնայ գնել եղանակին համար իրեն պէտք եղածը, ինչպէս քօրսաժի և պլուզի համար մետաքսէ կերպասներ լաւ տեսակէ և նոր գծագրութեամբ, մէթրօն 10, 12 և 14 ղրուշի. թաֆթա կլասէ երաշխաւորեալ իր դիմացկունութեան համար ամէն նոր գոյներով մէթրօն 12 և 14 ղրուշի, ֆանթէզի մետաքսէ կերպասներ ամբողջ քօսթիւմի համար, մէթրօն 15, 18, 20 և 25 ղրուշի. բուրդէ և բրդախառն մետաքսէ նուվօթէ խիստ գեղեցիկ կերպասներ, մէթրօն 6 ղրուշէն սկսեալ. լաւ տրտականի բէլըրիններ 95 և 120 ղրուշի. Թաֆթայէ ժիւբօններ խիստ դիմացկուն 90 և 105 ղրուշ. պլուզներ և քորսաժներ թաֆթա բենի կամ ֆանթէզիով կարուած և գեղեցիկ կառնիւթիւրներով 95, 105 և 120 ղրուշի. ընտիր տեսակէ թաֆթա էքօսէ հովանոցներ 35 ղրուշի. ևայլն, ևայլն։

Այս վերը ծանուցուած ապրանքներէն ի զատ, մեր վաճառատան մէջ կը գտնուի կատարեալ մթերք մը ճոխ ապրանքներու, ինչպէս Բարիզեան շինութեանց ամէնէն գեղեցիկ մետաքսեղէնաց և բըրդեղէններու, խիստ գեղեցիկ պրօտէքօսթիւմներ, բէլըրիններ՝ ամենագեղեցիկ կարնիթիւրներով և վերջին նորաձեւութեան վրայ շինուած։ Այս ամէն ապրանքները ևս խիստ չափաւոր գիներով կը ծախուին։

ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆ
574 29—30

ԿԱՐԴԱՑԷ՛Ք, ԿԱՐԴԱՑԷ՛Ք

ՀԱՃԻ ՇԱՀԻՆ

Մեծ Հայ վաճառատուն պատրաստ եւ չափու վրայ հանդերձներու. —Կ. Պոլիս, Սուլթան Համամ, Հաճօբուլօ խան, նորաշէն վերնայարկի անկիւնը, Թիւ 33

Այս վաճառատան տէրն և հիմնադիրն, Արտակ Մօսիկեան, շատ տարիներ այս արհեստով զբաղած, ուրիշներու հետ ընկերութեամբ հագուստի վաճառանոցներ կազմակերպած, իր փորձառութեան և ուղղամտութեան շնորհիւ, յաճախորդաց վստահութիւնն ու համակրութիւնը գրաւած ըլլալով, այս ձեռնարկով ալ յաջողութեան ամէն պայմաններով կը ներկայանայ։

Առաջին կարգի վարպետ ձեւող մը միշտ ներկայ է վաճառանոցին մէջ. —Ի վաճառ հանուած բոլոր հագուստները, ամբողջապէս նոր կտրուած, վերջին նորաձեւութեան անթերի նմոյշներ են, խարդախ կերպասներ երբեք չեն գործածուիր. իսկ գիներու մասին մրցման գաղափար մը այն ատեն կարելի է ունենալ, երբ ապրանաց վրայ նշանակուած թիւերը տեսնէ մարդ։

Կը խնդրուի ուշադիր կարդալ հետեւեալ խօսակցութիւնը.

—Մեր ամառուան հագուստը Հաճի Շահին վաճառանոցէն առնենք։

—Բայց այդ վաճառանոցը խանին մէջտեղն, երկար սանդուխով կ'ելլուի. ո՞վ պիտի յոգնի մինչեւ հոն։

—Կ'ելլենք, հոգ չէ, վաճառանոցին տէրը իր արհեստին մէջ շատ կարող ու փորձառու մէկն է. մեր ճաշակին համեմատ շիք և նորաձեւ հագուստներ ամէն տեղէ աւելի հոն պիտի գտնենք. եթէ ուզենք յատկապէս ձեւել կուտանք. գիներն այնքան աժան են որ կարծես թէ գոնէ քաշուելու մօքով, ունեցած ապրանքները ձեռքէ հանելու կ'աշխատի. 140 ղշ.ի բալթօներ հոնտեղ 90ղրշ.ի կը ծախուին։

—Ի՞նչպէս կը շահի ուրեմն

—Կը շահի որովհետեւ—Ա. Ընկեր չունի որ շահածը բաժնէ։ Բ. Անձնական ծախքն այնքան չափաւոր է որ ապրանքին գինը բարձրացնելու չի հարկադրուիր։ Գ. Զինքը ճանչցող և իրեն համակրող շատ յաճախորդ ունի, ամէն մէկէն քիչ քիչ կը շահի բայց գումարը մեծ կ'ըլլայ։ Դ. Բախտաւորաբար ուրիշներու, վաճառատան վարձքը և ծախքը խիստ աննշան են։ Ե. Քիչով գոհ սրտով կ'ըսէ. «Ալլահ պէրէքէթ վէրսին»

Վաճառատունը կիրակի օրերը բաց է—Վերջին գին—Մէկ թիւը 2 ղրշ. — Նորոգութեան աշխատութիւններն ձրի։ 598

ԼԱ ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

Առաջին առանձնաշնորհեալ
Ապահովագրական Ընկերութիւն
ՌՈՒՍՃՈՒՔ

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կարասի, անշարժ ստացուածք, վաճառք, եւն. մայրաքաղաքին և գաւառներուն մէջ։

Լաւ պայմաններ։—Շահաւոր ապահովագիններ։

ԿԵԱՆՔԻ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ամբողջ կեանք, խառն, որոշեալ ժամանակ, տղոց օժիտ և ծերութեան համար հասոյթ։ Անկախ Թարիֆա մը անձնասպանութեան, մենամարտի և ճամբորդութեան համար։

ԱՐԿԱԾՆԵՐՈՒ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Աշխատութեան ժամանակ եղած դժբաղդութեանց դէմ։ Ապահովագրութիւն ճամբորդներու համար, առնուած ապահովագինները ետ տրուելով կամ տոմսը ետ տրուելու։

ԱԶԱՏ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Առաջին կարգի երաշխաւորութիւններ խիստ մեծ Ընկերութեանց կրկին կրկին ապահովագրութեամբ։

Ընդհանուր գործակալութիւն բովանդակ Արեւելքի համար (Թուրքիա, Յունաստան, Եգիպտոս, Սուրիա)։

Ժ. Պ. ՔԱՍԱՐԷԹԹՕ

Կ. Պոլիս, Ղալաթիա, Գօթօֆեան խան, թիւ 6 9

Գլխաւոր գործակալութիւն,—Կ. Պոլիս, Սամբզիէ խան, Պահճէ Գաբու։

Ընկերութեան դրամատունն է

ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ 599

Լ'ՈՒՐՊԷՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ
Հաստատուած 1838ին

Դրամագլուխ եւ պահեստի գումար ընկ.
76 միլիոն ֆրանք
Կեդրոնական վարչութիւն Բարիզ, Բէլթիյէ փողոց թիւ 8 և 10

—o—

Գործակալութիւն Կ. Պոլսոյ Ղալաթիա Վօյվօտա, Լօրանտօ խան։ Դրամատուն Ընկերութեան, բոլոր Թուրքիոյ համար, Գրէտի Լիօնէ։

ԿԱՐԵՒՈՐՈՒԹԵՆԷ ԶՈՒՐԿ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Թեթեւ կերպով պաղ առնելով, կամ խիստ պաղ ըմպելի մը խմելով և կամ քրտնած մարմնով հովին դէմ կենալով և դեռ այս կարգի շատ մը աննշան պատճառներով մարդս շատ անգամ հարբուխի ենթարկուելով կը սկսի հազալ ու տառապիլ։ Եւ եթէ ենթակային կազմուածքը ընդունակութիւն ունի, հազերը կամաց կամաց կը տկարացնեն։ Առողջութեան յարգը գիտցող մարդը աչալասիկ այս թեթեւ կարծուած պարագաներուն մէջ է որ, պէտք է փութայ անձը պաշտպանել վտանգաւոր հետեւութիւններէ. որովհետեւ ծանօթ ճշմարտութիւն մըն է որ հարբուխն ու հազը երբ երկար ժամանակ անխնամ մնային, վտանգաւոր հետեւանքներ կ'ունենան և մինչեւ իսկ թոքախտ կրնան պատճառել։ ՔՕՆԷՅԻ ՔԱՊՍԻՒԼՆԵՐԸ հրաշալի ազդեցութեամբ կը բուժեն շնչառական գործարաններու յատուկ հիւանդութիւնները, հազը, հարբուխը, կրծատապը, դժուարաշնչութիւնը, պրօնշիթը, թոքի բորբոքումը և բոլոր այս կարգի հիւանդութիւնները։ ՔՕՆԷՅԻ ՔԱՊՍԻՒԼՆԵՐԸ կը ծախուին մայրաքաղաքիս և գաւառներու մեծ դեղարաններն ու դեղի մթերանոցները։ 38—60

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

Տրդ Մ. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396
([illegible], Պէտր Զըզաւանեանց դէմ)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենատառապեալ ցաւած ատամներն ալ առանց [illegible] կը լեցնեն։ [illegible]

Նորաձեւ ատամնաշար, ոսկէ, ճենապակէ, և գիւտագիւտ [illegible] կը պատրաստուին, [illegible]

Բերնի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին [illegible] և ամենակատարելագործեալ [illegible] միջոցաւ, [illegible]

Ե. Գ. Զմեռները կիրակի օրերն ալ, ([illegible]) [illegible]

Մասնաճ.—Պոլսոյ կողմը մասնաճիւղ ՉՈՒՆԻՆՔ !! 197

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

Օ ՖԱՊՐԻՔ ՌԷՈՒՆԻ
AUX FABRIQUES RÉUNIES
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ Պ. ՎԻԹԷՐՊՈՅԻ
350 Բերա Մեծ Փողոց 350
ԱՐՏԱՍՈՎՈՐ ԵՒ ՄԵԾ ԼԻՔԻՏԱՍԻՈՆ
1900 մայիս 1|14ի երկուշաբթիէն սկսեալ

Որպէս զի մեր յարգոյ յաճախորդները այս հազուադիւտ առիթէն օգտուին, ինչ որ մեր ամենաջերմ փափաքն է, որոշած ենք մայիս 1/14էն սկսեալ ճշմարիտ լիքիտասիոնով ծախու հանել մեր ընդարձակ վաճառատան բոլոր ապրանքներուն հետ նաեւ եւրոպական արտադրութիւններէ մեծաքանակ պանէթըրի և մանիֆաթուրա զորս ապրանքներու գիներուն ընդհանուր բարձրացումէն առաջ գնած ենք։ Լիքիտասիոնը քսանըմէկ օր պիտի տեւէ։

ԳԻՆԵՐԸ ՈՐՈՇ—ՎՃԱՐՈՒՄՆԵՐԸ ԿԱՆԽԻԿ 602

ԼԷ ՊՐՕՎԷՆՍ ՌԷՈՒՆԻ

LES PROVINCES RÉUNIES

Ապահովագրական ընկերութիւն ընդդէմ հրդեհի
ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ ԸՆԿ. ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ

Քննիչ Տնօրէնութեան
Ա. ԿԻՐԵՃԵԱՆ

Տնօրէն ընդհանուր Թուրքիոյ
ԱՐՇԱԿ ՈՒՆՃԵԱՆ

Կ. Պոլիս, Ղալաթիա, Ճէմիտ խան

Գաւառաց համար պատուաւոր երաշխաւորութեամբ գործակալներ կը փնտռուին

ԺԷԼԻՆՕՅԻ ՇԱՔԱՐԱՀԱՏԵՐ

(DRAGEES GELINEAU)

ՋՂԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿԸ, գլխաւորաբար ԼՈՒՍՆՈՏՈՒԹԻՒՆԸ (ՍԱՐԱ) և տղոց յատուկ ՋՂԱՁԳՈՒԹԻՒՆԸ (ՀԷՎԱԼԷ) արագ և հիմնայէս բուժելու ամենէն ազդեցիկ դեղը. ԺԷԼԻՆՕՅԻ ՇԱՔԱՐԱՀԱՏՆ է (Բժշկական լրագիր Ֆրանսայի)։

Կիներու ԱՐԳԱՆԴԱԽԵՂԴՈՒԹԻՒՆԸ (ՒՍԹԷՐԻ), ԴԻՒՐԱԳՐԳՌՈՒԹԻՒՆԸ և քառասունէն յետոյ տարեկան հասակին մէջ սովորականի դադարումին հետեւանքով անոնց ենթարկուած հոգեկան հիւանդութիւնները կատարեալ յաջողութեամբ բուժելու ամենէն ազդեցիկ դեղը ԺԷԼԻՆՕՅԻ ՇԱՔԱՐԱՀԱՏՆ է (Տոքթ. Բօլ տը Ռէյնիօն)։

—

ԺԷԼԻՆՕՅԻ ՇԱՔԱՐԱՀԱՏԵրը մասնագէտ բժիշկներու կողմէ, շատ մը ՋՂԱՅԻՆ ԾԱՆՐ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ ենթարկուողներու յանձնարարուած և հրաշալի արդիւնք ցոյց տուած է, ինչ որ առանց մեծ վտանգի ենթարկուելու կարելի չէր ձեռք բերել լոկ պռօմիւրի գործածութեամբ. այս հիւանդութեանց մէջ գլխաւորաբար կրնանք յիշել ԼՈՒՍՆՈՏՈՒԹԻՒՆԸ (ՍԱՐԱ) Առողջապահական լրագիր Ֆրանսայի։

Կը ծախուի ամէն դեղարաններու և մթերանոցներու մէջ։ 496 13—26

ՏՈՔԹՕՐ Յ. ԱՐԱՊԵԱՆ

Ծանօթ ատամնաբոյժ Բարիզի
Ի Սիթէ տը Բերա, Թիւ 1

Ամէն օր կ'ընդունի ժամը 4էն 10 (Ը. Թ.)։ Բշ. և Ուրբ. կէս օրէն առաջ Սիրքէճի դեղատան Նալպաս։ Կիրակի օրերը ժամադրութեամբ։

Աղքատաց ձրի 490

COMP RUSSE

NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Եշ. 16 29 Օտեսա ժամը 4ին յետ միջօրէի։
Դշ. 17|30 Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ (հաղորդակցելով Աղեքսանդրիա, Բօրթ-Սայիտ, Եաֆա, Պէյրութ եւ Քիւս)։
Եշ. 18 31 Օտեսա ժամը 6ին միջօրէէն առաջ։
2 18 31 Ինէպօլու, Սինոպ, Սամսոն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Րիզէ եւ Բաթում ժամը 1ին յետ միջօրէի։
Ուր. 19|1 Օտեսա ժամը 4ին յետ միջօրէի։ 513

ՆՈՐ ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ԼԱՌՈՒՍ

Ամէնէն կատարեալը, ամէնէն նորը, լաւագոյնը, եւ բոլոր Ֆրանսական հանրագիտարաններուն ամէնէն լաւ պատկերազարդուածը։

Նոր պատկերազարդ Լառուսը որ Ֆրանսայի մէջ խիստ մեծ յաջողութիւն մը ունեցած է, նպատակ ունի գոհացում տալ այն անձերուն որոնք կը փափաքին ունենալ փոքր թուով հատորներով, լուրջ կատարեալ և իրականաբար նոր հանրագիտակ բառարան մը։ Ականաւոր գրագէտներէ և գիտուններէ շարադրուած, հետամուտ եղած է գիտութեանց և հմտութեան ամէնէն վերջին հիւթը մարդկային գիտութեանց ամէն ճիւղերուն մէջ։ Միանգամայն կը պարունակէ բազմաթիւ պատկերներ ամենամեծ խնամքով պատրաստուած (նշանաւոր անձերու, արուեստի և հոյակապ շինուածներու, տարազներու և թիթեռներու, երկրաչափական պատկերներու, կենդանիներու և տունկերու, սեւ և գունաւոր աշխարհագրական քարտէզներ)։

Նոր պատկերազարդ Լառուսը 16 երեսնոց, իւրաքանչիւրը 50 սանթիմի տետրերով կը հրատարակուի, և 1897 Ապրիլ 1էն ի վեր շաբթէ շաբաթ լոյս կը տեսնէ։ Առ նուազն 400 տետր պիտի ըլլայ, որոնք 7 հատոր պիտի կազմեն. Բաժանորդները կրնան, եթէ նախամեծար համարին, գործը ընդունիլ 10 տետրէ բաղկացեալ անկազմ սերիներով, անկազմ կամ կազմուած հատորներով, իրենց հրատարակութենէն վերջ։ Առաջին երեք հատորները արդէն ծախու են։

Պայմանաւոր բաժանորդագինը հետեւեալն է.
- 180 ֆրանք առանձին տետրերով կամ սերիներով եւ կամ Թղթակազմ հատորով,
- 215 ֆրանք կազմուած հատորով, (demi chagrin), կարմիր, սեւ կամ կանանչ

վճարումը կ'ըլլայ (Բարիզի վրայ մանտաներով) չորս անգամէն, իւրաքանչիւրը հաւասար, այսինքն վեց ամիսը անգամ մը, պայմանաւ որ առաջին վճարումը ըլլայ ստորագրուած օրը։

Պայմանաւոր բաժանորդագրութեան գրուելով, ստորագրուողը զերծ կը մնայ ապագայ գինի բարձրացումներէ, նոյն իսկ եթէ աւելի պատկեր ալ հրատարակուելու ըլլան։ 587

ԳՐԱՏՈՒՆ ԼԱՌՈՒՍ, Բարիզ, Մօնբառնաս փողոց, թիւ 17։ Խնդրողին 16 երեսնոց պրակ մը՝ իբր նմոյշ պիտի ղրկուի ձրիաբար։

ՌՕՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20ի կայս. հրամանով արտօնեալ Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրկ Ընկերութեան պալատանքը, Մեծ Մօրսքայա 37
Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ.— ԿԵԱՆՔ.— ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— ԱՐԿԱԾՔ.

Երաշխաւորութեան գումար	121,765,333 Ֆր
1898ի հասոյթք	34,775,462 ,,
1881էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է ձեռ.	164,172,000 ,,

Ընկերութեան քննիչ ի Կ. Պոլիս
Ա. ՀԻՒՐՄԻԶ

Ղալաթիա, [illegible]
([illegible])

Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար
ԹԷՈՏՈՐ ԲԷՐԲԷՆ 524

ՄԻՇԷԼ ԹԻՖԼԻՃԵԱՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԵՒ ԱՆՆԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԳՈՐԾԻՔՆԵՐՈՒ
Ղալաթիա, Վօյվօտա Պահականոցին կից թիւ 91

Վաճառատանս մէջ ամէն տեսակ ակնաբուժական և վիրաբուժական գործիքներ կը վաճառուին ՄԻՆԱՔԱՆԱԿ և ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ։ Կաուչուկ և կարծր լաստիկէ (քաուչուկ) առարկաներ, ամաններ, կապիչներ (գասրգ պադը), տեսակ տեսակ ԳԸրեհներ (շիրինկա), ելեքտրական մեքենաներ, ջերմաչափներ, հեռադիտակներ, խոշորացոյցներ, մանրադիտակներ (միքրոսքոբ), փոքր և մեծ մանրադիտակ ապակիներ, Նորատեսակ ոսկի եւայլն ակնոցներ կը գտնուին վաճառատանս մէջ։ Գիները շատ աժան։ Ճամախորդք շատ գոհ պիտի մնան։

NEVRALGIES Անգար, Սառամօրսի կծկում, Անարիւնութիւն և բոլոր ջղային հիւանդութիւններ մէկ ժամուան մէջ կը բուժուին շնորհիւ Տոքթէօր CRONIERի ՀԱԿԱՋՂԱՑԱՒԱՅԻՆ ԴԵՂԱՀԱՏՆԵՐՈՒՆ
Տուփը 3 ֆրանք, ճամբու ծախք չառնուիր Paris, դեղարան Robriquet Monnaie փողոց թիւ 23։ Կը ծախուի նաև բոլոր դեղարաններու մէջ։

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Ընդմէջ Հըլլի, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ալպանօ	1069	Գօմօ	1497	Գօզօ	1011	Մալմօ	724	Ռօզարիօ	186
Ալէփփօ	3607	Գօնկօ	2906	Գրօսսօ	1695	Մարէնկօ	2873	Սաբփօ	1115
Անճէլօ	1541	Գօրսօ	895	Հէրօ	775	Մարթէլլօ	3709	Սէրփօ	1785
Արքօսջօ	2877	Տիտօ	4311	Հիտալկօ	1581	Մէրրաօ	3557	Սիլվիօ	1139
Պասսանօ	1822	Տօմինօ	937	Հինտու	3720	Միլօ	1057	Սաֆօ	1200
Պօրօտինօ	1264	Տուրօ	2383	Հօրատիօ	3600	Մօնթէպէլլօ	1735	Թասսօ	1831
Պրավօ	1076	Տրաքօ	1718	Հումպէր	596	Մուրիլլօ	2419	Թ. Ուիլսըն	1548
Պրիւնօ	841	Տինամօ	504	Իտահօ	2354	Նէրօ	1083	Թօքիօ	2827
Պըֆֆալօ	4421	Էքօ	2464	[illegible]	5540	Օհիօ	4100	Թօլէտօ	1470
Քայրօ	1671	Էլտօրատօ	1520	Ժիւնօ	1080	Օնթարիօ	4058	Թռուրօ	487
Քալիպսօ	1337	Էրատօ	1481	Քէլսօ	1053	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	2424
Քամէօ	1344	Ֆիտօ	254	Քօլփինօ	2307	Բալէրմօ	1387	Վասքօ	1914
Քարլօ	1094	Ֆինլանտ	1828	Քօվնօ	1700	Բօլօ	510	Վօլօ	1289
Չիքակօ	2729	Ֆլամինկօ	849	Լէօ	1058	Բրայթօ	2229	Վօլթուրնօ	2896
Սիսէրօ	1834	Ֆրանչիսքօ	4583	Լէփանթօ	2272	Ռինալտօ	1888	Եէտօ	1850
Սիթօ	2687	Գալիլէօ	3060	Լիվօրնօ	1648	Ռօլլօ	1613	Զէրօ	1306
Գօլօրատօ	4235	Գիտանօ	1243	Լօրէնցօ	3191	Ռօմէօ	1739		

Տուրօ շոգենաւը, Նաւապետ Նիլ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած է։
Դիմել առ գործակալս Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՏ ՐԻՋՕ
Թիւ 23—24, Քիւչիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա 377

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվէրփուլ և [illegible]

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Վիքթօրիան	10500	Ֆլավիան	3500
Առմէնիան	10500	Ֆրիճիան	3500
Չէսթրիան	10500	Ալպէրն	3000
Լանքասթրիան	9000	Ալճէրիան	2500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արապիան	3500
Գօլօմպիան	8000	Աթէնիան	2500
Տէվօնիան	8000	Անատոլիան	2500
Պօսթօնիան	8000	Ալճազիրէ	2500
Քէմպրիան	8000	Լէսպիան	2000
Ֆլորէնթիան	3700	Մինէօ	900
Նավօնիան	3700	Օբօրթօ	800
Քալաբրիան	3100	Լէսպոն	[illegible]
Իթալիան	3500		

Ապրանքի տէրերէն կը խնդրուի իրենց ապրանքն այլուր փոխադրելու կամ հոս թողուլ մաքսատունէն հանելու համար իրենց հրահանգը գրել շոգենաւուն ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել
ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՈՆՏԷՆ
Ղալաթիա, քարափին վրայ
600 հին տեղը մաքսատան

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ

Ն. ՓԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ

» 29էն Անադոլի, Մարսիլիա։

Տոմսեր ուղղակի Բարիզի համար. Առաջին կարգի 245 ֆրանք. 2. կարգի 175 ֆրանք. Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին Թօփ Հանէ Քարափին վրայ։ 516 Թ. ՌԸՇՈՒՆ

Արտօնատէր ԶԱՐԷՀ ԽՈՒՍՈՒՓԵԱՆ

—)(14)(—

ԹԷՕՏՈՐ ՈՒԱՏՍ—ՏԸՆԹԸՆ

ՕԼՈՒԻՆ

Ա.

ԿԻՄԲՐԱՅԻ ՏՂԱՆ

6

Կ'ըսէր թէ ինք վերջին մնացորդն էր վաղեմի ընտանիքի մը որ երբեմն շրջակաները շատ կալուածներու տէր էր և որ տակաւին պզտիկ հասոյթ մը ունէր։ Հայրս սովորաբար կ'ըսէր թէ Վինի ընտանիքը շատ բարի էր, և թէ անպատճառ շատ աւելի հին Կալլէսցի ընտանիքէ մը սերած ըլլալու էր։ Բայց մայրս կը մերժէր այս գաղափարը և միշտ երգիծանքը իբր ամենաստորին դասակարգի մարդ կը նկատէր։

Վինն էր որ ինծի լողալ սորվեցուցած էր։ Վինն էր դարձեալ որ սորվեցուցած էր ինծի թէ ինչպէս պէտք է ձիով անցնիլ ցած աւազուտ հողի մը վրայէն առանց ձին յոգնեցնելու։

Գրեթէ նոյն միջոցին էր որ մօրեղբայրս՝ Օլուին Ալվանլի՝ որ մօրս հետ գժտուած էր, հաշտուելով եկաւ Ռաքսթոն։ Իսկոյն յայտարարեց թէ պէտք էր իմ կաղութեանս նկատմամբ խորհուրդ հարցնել իր մէկ բարեկամին՝ Լոնտոնի համբաւաւոր վիրաբոյժներէն մէկուն։ Հետեւաբար իրեն հետ Լոնտոն գացի մեծահռչակ մարդուն դարմանման ենթակայ ըլլալու համար։ Եթէ աւելի կանուխէն եղած ըլլար այս, շատ տառապանքներ ինծի խնայուած պիտի ըլլային։ Գիտուն մարդը իմ հիւանդութեանս կատարելապէս բժշկելի ըլլալը յայտնեց մեզ։ Սրունքիս վրայ գործողութիւն մը ըրաւ և քաղքին մէջ երկարատեւ ու խնամոտ դարմանումէ մը յետոյ պատուիրեց երթալ Մարկէյթ և հոն ժամանակ մը մնալով օգտուիլ այս օդափոխութենէն։ Գացի մօրս և եղբօրս հետ ու շատ ամիսներ մնացի հոն։ Հայրս սովորաբար ամիսը անգամ մը կու գար մեզ տեսնելու։

Ինչպէս որ վիրաբոյժը գուշակած էր, քիչ առենէն կրցայ բաւական դիւրութեամբ քալել առանց անթացուպի, նաեւ գաւազանի մը օգնութեամբ միայն. և քանի որ ժամանակ անցաւ, Մարկէյթի օդին կազդուրիչ զօրութիւնը վիրաբոյժին պատուիրած դեղերուն միանալով այնպիսի փոփոխութիւն մը յառաջ բերաւ իմ վրայ որ բժիշկը առաջացած համարեց զիս և ըսաւ թէ կրնայի ալ իմ տունս դառնալ։

Դարձայ Ռաքսթոն այլեւս ոչ կաղ։ Դարձայ բժշկուած, կ'ըսեմ։ Բայց ո՜րքան խառն է մեր կեանքին այս հիւսուածքը։ Որքա՜ն գրեթէ անկարելի է որ բարին խառնուած չըլլայ չարին հետ կամ չարը խառնուած չըլլայ բարիին հետ։ Մարկէյթի մէջ՝ ուր առողջ օդը անշուշտ աւելի նպաստեց իմ բուժուելուս քան բոլոր բժիշկներուն պատուէրները, Մարկէյթի մէջ եղբայրս իր մահուան թոյնը խմեց։

Մեր հոն բնակութեան վերջին օրերուն կարմրախտէ բռնուելով տուն և հինգօրուան մէջ մեռաւ։ Ցնցումը շատ զօրաւոր եղաւ ինծի համար։ Մայրս ալ ամիսներով անկողնին մէջ գամուած մնաց։

Պրանքի մահուամբ մեր ընտանիքին ճիւղին ներկայացուցիչը եղայ։ Մօրեղբայրս՝ Օլուին տ'Ալվանլի՝ անզաւակ ըլլալով որոշեց ինծի թողուլ իր մեծ կալուածները, վասն զի բոլորովին զզուած էր Ռինկվուտի Օլուիններէն, ինչպէս նաեւ Օլուինի գերդաստանին ա՛յն ճիւղէն որուն ներկայացուցիչն էր իմ ազգականս Սիրիլ։

Բ.

ԿՆՈՍՏԻԿԵԱՆՑ ԼՈՒՍԱՓԱՅԼ ԽԱՉԸ

1

Մայրս տեսակ մը նախապաշարում ունէր հանրային դպրոցներուն նկատմամբ, ուստի մեծ և կարեւոր մասնաւոր վարժարան մը ղրկուեցայ ի Բէմպրիճ։

Եւ այսպէս Ուինիֆրէտը միշտ մտքիս մէջ՝ ձմրան անձրեւոտ առտու մը գացի Տուլինկէմ, մեզի ամէնէն մօտ երկաթուղւոյ կայարանը և ճամբայ ելայ դէպ ի Բէմպրիճ։

Դպրոցական շրջանիս մէջ միակ պարագան որ կրնայ ընթերցողը հետաքրքրել սա է թէ, տափարակ անհուն դաշտին մէջէն անցած առեն ուխտ մը ըրի ինքնին Ուինիֆրէտի նկատմամբ. ուխտ մը թէ վարժարանէն ելլելուս անպատճառ բան մը պիտի ընէի անոր համար, թէեւ ճակատագիրը ինքն իսկ ըսէր ինծի. «այդ բանը պիտի չըլլայ երբեք»։ Չէի գիտեր ան ատեն, ինչպէս հիմա գիտեմ, թէ որքան տկար է մարդկային կամքը, երբ բռնուած է պարագային այն ծուղակին մէջ որ աշխարհի սկիզբէն ի վեր հիւսուած է։

Վարժարանէն մեկնեցայ առանց բնաւ գիտնալու թէ ի՛նչ պիտի ըլլար իմ ապագայ ասպարէզս կեանքի մէջ։ Պիտի ստանայի հարուստ մօրեղբօրս բոլոր ինչքերը. սակայն յայտնի էր հիմա։ Եւ թէպէտ մայրս երբեք չէր խօսեր այս խնդրին վրայ, կրնայի տեսնել իր մտախոհ նայուածքին մէջ՝ ինծի համար աւելի ոսկեղինիկ ապագայի մը մշտագոյ գիտակցութիւնը։

Բայց հիմա նոր մտերմութիւն մը կը գոյանէր, և ամէնէն տարօրինակ տեսակէն,—մտերմութիւն հօրս հետ՝ որ յանկարծ կ'արթննար սա իրողութեան առջեւ թէ այլ եւս տղայ մը չէի ես։

Իմ կարողութիւնս հասկնալու համար քանի մը արդարացի հարցումներ եղան ինծ Կնոստիկեան հմայեկի մը վրայով որ կը ներկայացնէր Կոսկոնի գլուխը, բա՛խտ մը՝ որուն երջանիկ տէրն եղած էր հայրս յետոյ։ Երբ ըսաւ ինծ թէ հմայեկին (Ամիւլէթ) արաբերէն բառն էր «Համալէթ» և թէ այդ բառը կը նշանակէր «ինչ որ կախուած է», կատարեալ անտարբերութեամբ պատասխանեցի թէ «Համլէթ» բառին ու Շէյքսբիրի «Համլէթ»ին միջեւ ալ ո և է առնչութիւն կրնար գտնել մին ա՛յն գիտնական ընկերութեանց, որոնց կը վերաբերէր ինք։ Իմ այս դանդաղ ու ստգիտական խօսքերս ինկան սակայն այնպիսի մտքի մը վրայ որ զանոնք հասկնալու չափ հասուն էր։ Նայեցաւ ուղղակի իր առջեւ գտնուող Շէյքսբիրի կիսարձանին, ինչպէս կը նայէր միշտ երբ իր անձեկ երեւակայութիւնը երբեմն ընդոստ արթննար՝ ու լսեցի թէ կը մրմնջէր. «Համլէ՛թ, ամլէ՛թ, համալէ՛թ», «ինչ որ կախուած է»։ «Աշխարհը Համլէթի բնազանցական իմաստով «կախուած» էր Աչ-ուրեքի ընդարձակ սահմաններուն մէջ, Աչինէի անհուն ովկէանին վրայ։ Ինչո՞ւ ասոր վրայ չէի խորհած առաջ։ Զարմանալի է որ այս տղան պիտի գտնէր զայն»։ Յետոյ երեսս նայելով որպէս թէ իր կեանքին մէջ առաջին անգամ ըլլալով տեսած ըլլար զիս ըսաւ.

—Քանի՞ տարեկան ես, տղաս։

—Տասնըութ, հա՛յր, պատասխանեցի։

—Տասնըութ տարեկա՞ն, հարցուց։

—Այո՛, հայր. կարծեցի՞ք թէ տասնըութ ամիս ըսել կ'ուզէի։

—«Տասնըութ տարեկա՛ն», մրմնջեց ապա, «համարձակ տղայ մը վերջապէս. և սակայն գտաւ՝ ինչ որ մենք Շէյքսբիրեանքս չէինք խորհած տարիներէ ի վեր։ —Համլէթի անուան մէջ սկսուած խորհրդական նշանակութիւնը»։ «Հէնրի, մեծ բաներ կը գուշակեմ քեզ համար»։

Մէկէն ի մէկ մտերմութիւն մը գոյացաւ մեր մէջ։ Այս խօսակցութեան հետեւանքներէն մին եղաւ հօրս խնամքով պատրաստած մէկ ուսումնասիրութիւնը զոր կարդացած էր իր կազմած ընկերութիւններէն մէկուն առջեւ, և որուն մէջ կ'ըսէր թէ Շէյքսբիրի «Համլէթը» բնազանցական քերթուած մըն էր որուն խորագոյն իմաստը պարունակուած էր Համլէթ, Ամլէթ կամ Համալէթ անուան մէջ։ Ա՛յն իմաստը թէ Տիեզերքը ոչ անսահման աշխարհին մէջ կախուած մայեակ մըն է Մեծին Լատոնայի կուրծքին վրայ։

Թարգմ. ՀՐԱՆՏ ԽԱՆՃԵԱՆ

(Շարունակելի)